

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Conversio Magni Avgvstini, Postea Hypponensis Antistitis Maximi

Werner, Ignaz

Lincii, M DC XCII.

Liber II. Veritas Divina receptum in scholam suam Augustini animum
infallibilibus principijs imbuit; docetque meliùs mundum & cœlum
speculari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70025](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70025)

LIBER II.

Veritas Divina receptum in
 scholam suam Augustini animum in
 fallibilibus principijs imbuit; docetque
 melius mundum & coelum
 speculari.

SENTENTIA.

*Mundus transit & concupiscentia eius: quid
 vis? utrum amare temporalia, transire
 cum tempore? an Christum amare, &
 in aeternum vivere. S. Augustinus su-
 per epistolam S. Joannis.*

THE-

THESES PHYSICÆ.

I.

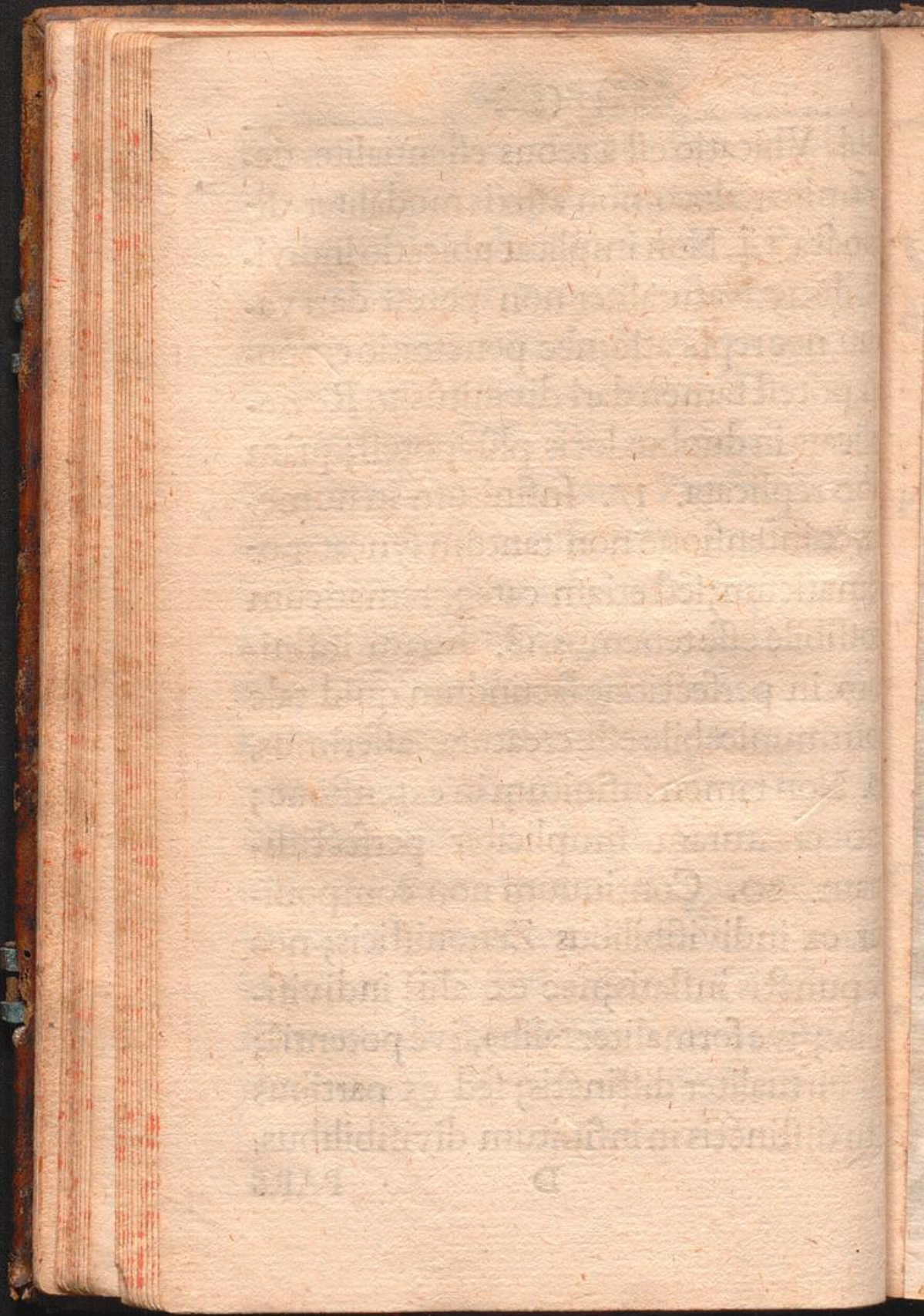
Physica est scientia speculativa, habens pro objecto materiali corpus naturale specificativè acceptum; pro formali illud ipsum corpus sub reduplicatione naturalitatis. 2. Datur materia prima; imò sub ratione subiecti primi evidentia saltem aliquam, seu mediatam demonstrabile est dari materiam primam. 3. Hæc appetitu quodam naturali fertur in formas nobiliores præ ignobilioribus. 4. Datur etiam forma substantialis nata actuare materiam. 5. Materia prima non potest naturaliter existere sine omni forma. 6. Quod si tamen existeret sine omni forma, conservatio esset illi conaturalis, licet hoc comple-

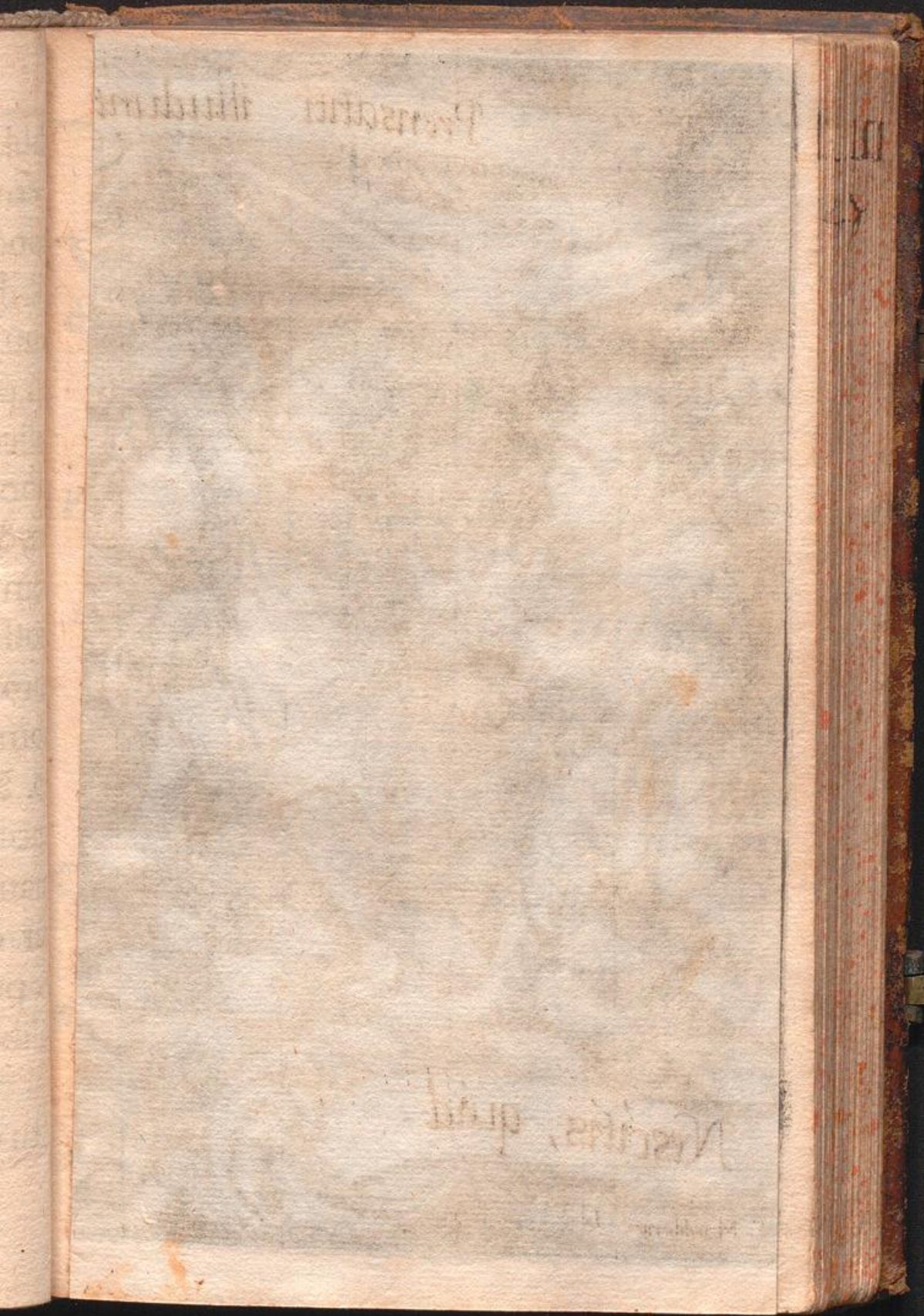
plexum, materia existens sine omni forma, necessariò aliquid supernaturale saltem quoad modum includat. 7. Materia naturaliter nequit sustentare duas formas totales simul, & si incapacitas sit ex parte materiæ; neque Divinitus suppleri potest. 8. Dantur defacto entitates modales. 9. Causa Physica nequit causare physicè, nisi actu existens sit & debitè applicata subjecto capaci. 10. Potest Divinitus respectu ejusdem numero effectus dari duplex actio totalis, non tamen potest idem se ipsum producere nec quoad primum, nec quoad secundum esse. 11. Implicat naturaliter actio in distans, quæ nihil agat neque in medio; neque cum medio, potest id tamen fieri divinitus. 12. Creatio instrumentalis potest à Deo communicari creaturæ. 13. Nequit res esse; & esse nulli

libi ad

for
 fal
 Via
 duas
 citas
 itus
 entis
 qui
 s. fi
 io
 nu
 alis
 odu
 H se
 liter
 e in
 otell
 o in
 icar
 nul
 libi

libi. Ubicatio est à rebus essentialiter de-
 terminato loco non affixis modaliter di-
 stincta. 14. Non implicat ubicatio indivi-
 sibilis. 15. Naturaliter non potest dari va-
 cuū, nec replicatio; nec penetratio corpo-
 rū, potest tamen dari divinitūs. 16. Res re-
 plicata in duobus locis plūs potest; quā
 non replicata. 17. Infinitum in nume-
 ro; & intensione non tantūm syncatego-
 rematicum; sed etiam categorematicum
 possibile esse tenemus. 18. Etiam infini-
 tum in perfectione secundum quid tale
 communicabile esse creaturæ asserimus.
 19. Non tamen infinitum in extensione;
 aut creaturam simpliciter perfectissi-
 mam. 20. Continuum non componi-
 tur ex indivisibilibus Zenonisticis; nec
 ex punctis inflatis; nec ex aliis indivisi-
 bilib; sive formaliter talib; sive potentiā;
 vel virtualiter distinctis; sed ex partibus
 actu distinctis in infinitum divisibilibus.

Prensati illudunt cæco.

Nescitis, quid

petatis. Matth. 20

J. Wandelaar. del.

J. G. Schuler. sculp.

0130

o. e. d. m. M. ar. d. b. y.

V
di

Vi

C

Pe

PARS PRIMA.

Veritas Divina; ut odiū mundi ejusque illecebrarum, & peccatorum inducat in animum Augustini cogitationibus æternis illum illuminat.

SENTENTIA.

Vita hæc vita misera, vita incerta, laboriosa, & dolosa; felices illi, qui familiaritatem ejus recusant, perfunctoria gaudia spernunt, societatem abjiciunt; ne cum pereunte deceptrice, & ipsi perire cogantur.
Med. c. 21.

§. I.

Cogitatio prima de instabilitate, & incertitudine bonorum temporalium.

SENTENTIA.

Pereant hæc omnia; & dimittamus hæc inania, & vana; ruinosus enim mundus est, & decipit; conferamus nos ad solam inquisitionem eorum, quæ finem non habent. In lib. Confess.

D 2

Quid

Quid iuvat Aufonios animô depingere fasces
 Perque triumphales necereserta comas
 Hesperus auroram modico temone fatigat,
 Longævoque vetat crescere vere rosas.
 Gaudia vermis alit, defalcata Parca triumphos
 Omnia crudeli stamine Parca metit.
 Incertis rapitur, formosa jugalibus ætas;
 Ambiguamque rapit mobilis hora fidem.
 Lubrica res tempus, sua se per puncta trucidat
 Dumque tenetur, abit proditor ipse sui.
 Atque ita qui florem Phœbo nascente videbat
 Exiguum cinerem sole cadente videt.
 Purpura manè rubet, sed vespere pallida marcescit
 Una dies cunas, datque sepulchra rosas.
 Tempore corripere, fatalis arundo sagittat,
 Nec timet eximios præcipitare Duces.
 Omnia mors æquat, manet immutabile fatum
 Et puer, & Juvenis mergitur, atque Senex
 Et jacet immixtus pannoso Romulus Iro:
 Nec meliora Codrus paupere busta tenet.
 Cura omnis brevis est, quam textit aranea, telum
 Quamque levis rumpit vindicis aura Notus
 Stamina staminibus cum filis fila maritat,
 Perque semel textas, itque, reditque vias.
 Assimiles plagas, mens nostra & aranea texunt
 Assimiles nimium debilitate pares?

Utraque Dædaleos suspendit ab arte labores,
Telis illa suis, motibus ista suis.

Illa catenatum centeno stamine textum
Ponit Arachnæis ingeniosa dolis.

Ista trahit vario sinuatam margine vitam,
Nec finit immoto sistere vota loco.

Utraque longævis discursibus æthera fallit.
Spes tamen effectum fallit utramque suo.

Illa laborando vitalia viscera rumpit,
Ista labat tragici funeris icæta manu.

Hanc labor, hæc diro dolor arduus impetit æstu;
Nec finit innubi currere sole dies.

Heu! quoties tristem sibi textit aranea restim,
Et misera in proprio trita labore perit?

Utraque sublimes meditatur in æthera gressus
Filis illa suis, fraudibus ista suis.

Illius implacidus dirumpit gaudia ventus,
Hanc rapit immitti mors metuenda manu.

Quam brevis hora rapit telam pedetis Arachnes,
Tam brevis hora tibi funera necit, homo.

Tam fragili pendent tua gaudia stamine fixa,
Vix bene nata cadunt, vix bene visa volant.

Crede, quia in tenuem mundus componitur urnam;
Quidquid habet cunas, certa sepulchra feret.

§. II.

Respondet Genius Augustini Cogitationi
de instabilitate, & incertitudine bono-
rum mundi hujus. SEN-

SENTENTIA.

*Vanitas vanitatum, & omnia vanitas; hunc versum
lum si saperent mortales, in parietibus omnibus, &
in vestibus suis scriberent, in foro, in domo, in ja-
nuis, in ingressibus, & ante omnia in conscientia
suis, ut semper eum oculis cernerent, & corde sen-
tarent. Homii. 30. in Matth.*

Augustine vides? celeri volat impete vitæ,
Avolat, ut Partho missa sagitta volat:
Augustine vides, brevis ætas sternit honores;
Æternusque parit se velut hydra dolor.
Augustine vides, quod te vidisse juvabit?
Aurea fatalis gaudia Parca secat.
Immotas nulli licuit placasse sorores,
Bina licet parcat tertia fila secat.
Sis, liceat, Pyliæ donatus lege Senectæ,
Aut Cumæa tuos sospitet urna dies,
Dura tamen Pyliam mors sternet falce Senectæ,
Cumæosque dies flebilis hora premet.
Nil immune manet: rapimur feriente sagittâ,
Seriùs, aut citiùs mors sua quemque manet.
Heu mihi! quàm fragili mea spes versatur in urnâ,
Quàm facilè incautas obruit urna rates?
Heu mihi! quàm vanis fortunæ pascimur ūbris,
Quàm citò præcipitat funebris umbra diem.

He

Heu mihi! crudeles mēdax parit unda procellas!

Quàm benè Ulyssæe proderit artis opus!

Aura fugax, brevis ūbra, dolosa procella voluptas!

Quantus in ambrosio proditor ore latet!

Non benè te credis fugientis lusibus ævi;

Lusus hic illudit, vulnerat ille favor.

Illa dies aderit, quâ totis ignibus æther

Omnia fatali pulvere busta teget.

Sceptraque Romulidum stratas cū civibus urbes

Non extinguendo subruet ira rogo.

Omnia pulvis erunt; cineri nec sylva superstes,

Æmula syderibus brachia ponet humi.

Flam̄a rapax Lybico pretiosum dente lacunar;

Dardaniasque premet, Memnoniasq; domos.

Et cadet in tumulū cumulatis pompa triūphis,

Everfisque ruent martia signa viris.

Ac velut Arctois Boreas ubi fulminat alis,

Arboribus stratae succubuere comæ;

Nudaque deposito ramorum pignore quercus

Sternitur arbitrio præcipitata Noti:

Sic celeri squalent demessa cadavera falce

Et jacet immixto virgo, puerque rogo!

Illa senectutem, quæ figit arundo Juventam;

Communiq; ruunt funera mixta gradu.

Ferrea Mygdonias calcet Libitina coronas,

Ignavusque rapit Romula sceptrum ligo.

Sic ruit in præceps laxatis gloria frænis,
 Nullaque labentis vis remoratur iter,
 Ibimus, hoc superest, quod nos mors dura vocabit,
 Ibimus, æternos mors trahit atra dies.

§. III.

Cogitatio mortis.

SENTENTIA.

*Sic est omnis iste cursus mortalitatis, nascuntur homi-
 nes, moriuntur, & aliis moriantibus alii nascuntur,
 succedunt, accedunt, decedunt, nec manebunt; quid
 hic tenetur? quid non decurrit? quid non quasi
 de pluvia collectum it in abyssum. in ps. 109.*

ERgo nectareæ simulata theatra voluptæ
 Cedite: dic, animo vos procul este meo
 Dū tremulis crispatur aquis, cave marmora pōtis
 Velivolas rapiunt marmora crispa trabes.
 Quo magè tectus erat, nocuit magè prodigus
 (hostis)

Quem cinis occuluit, sævius ignis obest.
 Stamina marmoreæ volvunt adamantina Parca
 Et fragilem infestat quælibet hora colum.
 Illa, vel illa ratem tempestas æquore merget
 Ille, vel ille potest ultimus esse dies.
 Qui modò formosis decurris mensibus annos
 Cui florent Tyrijs lilia mixta rosis,

abit,

omi-
neur,
quid
quasi

e
neo
pōtis

ligus
ostis

arca
m.
rget

inos

Al

III

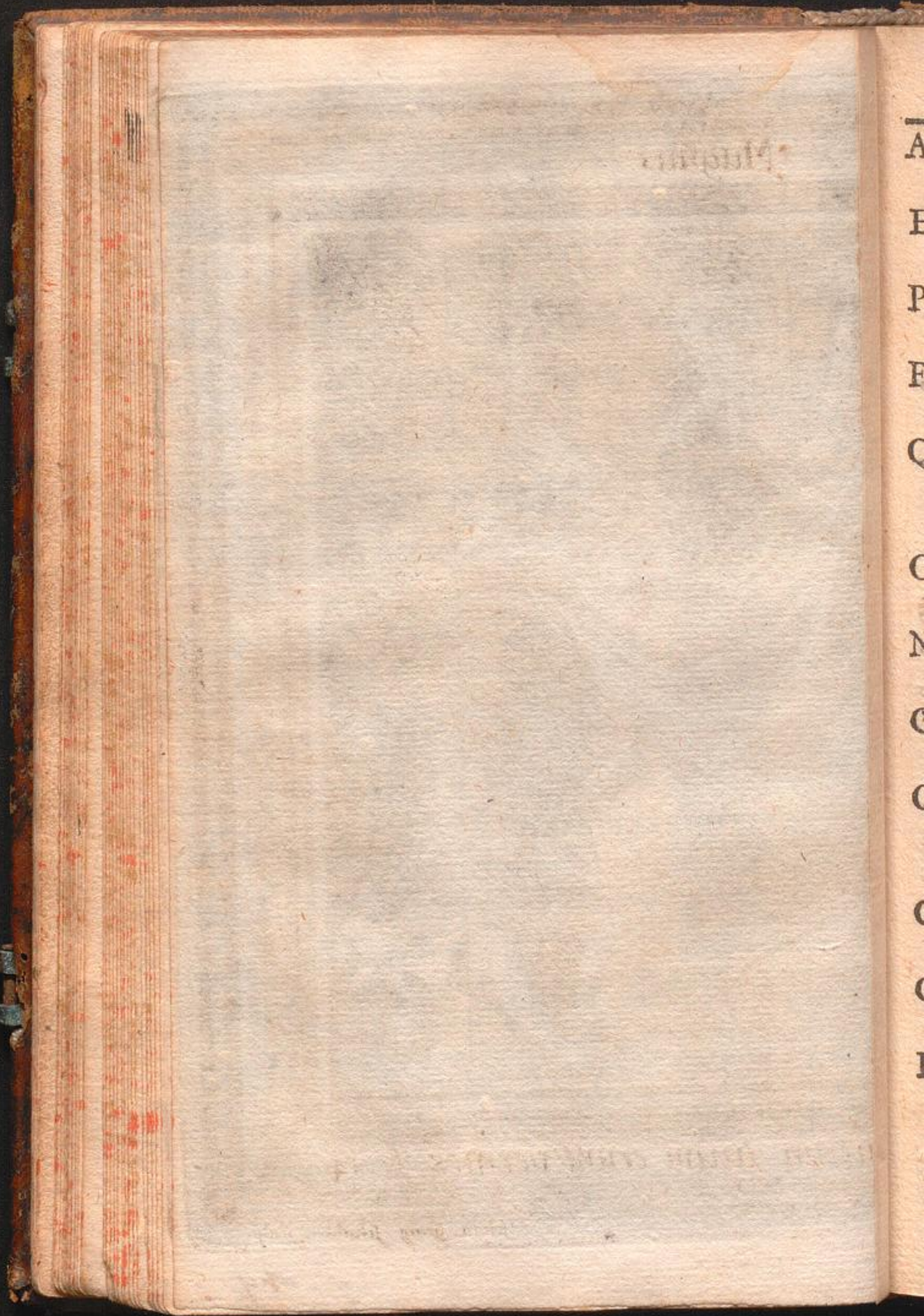
Huc decessit Magnus

Subter te Sternetur tinea, et opusculum tuum erunt vermes. Is. 14

Johan Georg Schickler, sculp.

f. 49

A
E
P
E
C
C
M
C
C
C
I

Ah cave! mors hodie crudelis fiet Apelles,
 Et rapiet niveæ nobile frontis ebur.
 Et tener Arctoâ procumbet furculus irâ,
 Et cadet immiti strata juvena manu.
 Purpura pallorem, squalorem lilia fument,
 Et de formoso turpe cadaver eris.
 Flebilis Oebalios concludet tumba colores,
 Seu Narcisse tuos, sive Hyacinthe tuos.
 Quàm cita mors Priamum, tam perfida sternet
 (Adonim,
 Et quia cæca trahit proxima fata rogo.
 Omnia fatali dependent gaudia filo,
 Funream falcem quælibet hora tenet.
 Nil manet æternum, rapimur rapientibus aënis,
 Alternoque cadunt invida fata gradu.
 Omnibus urna patet, fies de corpore pulvis:
 Hanc fati legem Cæsar & Irus habet.
 Omnibus una tamen magis omnibus hora ti-
 menda est
 Hora barathrali plus metuenda vadô.
 Cùm veniet suprema dies, quâ mortis ad ictum
 Dicendum extremo carmine; vita vale.
 Cùm cadet in cineres fatalis arundine mortis
 Et jocus, & Cypriæ blanda medulla Deæ.
 Et dabit hora stygem piccato sulphure plenam,
 Vel dabit hora polum, sydereasque domos.

O sine fine dies! tristes sine fine querelæ!
 Aut sine fine quies, vel sine fine dolor!
 Et patet Elysius longævis floribus hortus,
 Ver ubi perpetuum flora perennis alit.
 Et patet obscuri tristissima janua Ditis,
 Trux ubi perpetuo jure perennat hyems.
 Et vocat astrorum, vocat & te scena dolorum,
 Æternùm felix, vel miser esse potes.
 Atq; hoc momentum mortis dependet ab ictu,
 Vel stygis atra domus; vel domus alta poli.
 Vidisti, ambigua ut pinus succisa securi,
 Nutet in alterutrum nescia abire latus.
 Seu cadat in dextram, seu lævâ parte recumbat;
 Sub quocunq; cadet climate, fixa manet.
 Sive diem spectet tenerò splendore renatum,
 Semper in auroram robora quassa feret:
 Sive diem spectet lassò temone sepultam,
 Semper in occiduos brachia tendet equos.
 Seu cadat ad Boream, madidum seu vergat in
 (Austrum
 Immotas frondes ille, vel ille; premet.
 Sic ubi longævæ conclusa est fabula vitæ,
 Te feret aut Zephyrus, vel trucis aura Notus.
 Non dabitur revocare gradum, manet Hospes
 (Olympi,
 Qui semel Elysius dignus adire lares:

Et

Et manet æternus Lethæis hospes in oris,
 Qui semel in Stygias iussus abire plagas.
 Fixa manet rigido cœli sententia clavo,
 Fœdera stant nullo diminuenda die.
 Felix, qui placidis super astra volaverit alis,
 Ah miser! æternâ quem pice pœna manet;

§. IV.

Genius Augustini respondet Cogitationi mortis.

SENTENTIA.

Vita hæc misera est, mors incerta, subito obrepit, & posthac negligentia pœna luenda est. lib. Confess.

ET tamen instabilis sectamur gaudia vitæ,
 Cernimus æternis consuluisse malis.
 Fortè suas fraudes posuit temeraria Siren?
 Et scopuli tacitos dedidicere dolos?
 Aut forsân roseo posthac crispabitur ostro,
 Nullaque spinarum vulnera Flora dabit?
 Forsitan & viridi non sibilat hydra sub herba,
 Hyblæosque tegent nulla venena favos?
 Heu! malè mentito spem nostrâ ponimꝰ ostro,
 Plurimus Oebalio murice pallor inest.

Heu!

Heu! malè præsentès tantùm complectimur
 (umbras!

Credite, funereum posttrahit umbra peplum,
 Heu! malè cū fatuis componim⁹ ignibus aṅos.
 Ignis habet cineres, nox tegit atra diem.
 Ut lento graditur vindex Rhamnusia passu,
 Compensat pœnâ posteriore moram.
 Ac veluti placidas ubi pinus navigat undas,
 Pellicibus subitò præcipitatur aquis.
 Pœna diu suspensa moram gravitate reponit,
 Et quem sera ferit, grandior ira ferit.
 Inmemor astrorū, quid posthuma tēpora poscāt,
 Non videt æthereâ mens viduata die.

§. V.

Cogitatio Judicij post mortem homini
 cuique evenientis.

SENTENTIA.

*In quo quemq; invenerit suus novissimus dies, in hoc eum
 comprehendet mundi novissimus dies; quoniam qua-
 lis in die isto moritur; talis in illâ die judicatur.*
 Epist. ad Dioscor.

Ferrea conditio, justæ stant æthere lances,
 Quas nulli gemitus, lachryma nulla movet.
 Fle.

Flebile momentum! sequitur sententia fatum.

Aut amor; aut rigidi iudicis ira manet.

Heu! nimis austeram dispensat cognitor urnam,

Nec precibus flecti se rigor ille sinit.

Omnia sunt adamas miseris fatale tribunal,

Oranda est æquo causa suprema foro.

Pendet inextinctâ mucro plenissimus irâ

Quisquis ades, Damocles, fulminat ipse chalybs.

Nulla reum placido affatur clementia vultu,

Non erit in pœnas dextera lenta Deo;

Et multâ manibusqueminax, sed & iride iudex,

Pendula cui circum fulmina flamma rotat.

Ossa timore tremēt, nat plurima lachryma malis,

Lachryma a vernales non positura faces.

Nec prece, nec pretio justissima flectitur urna,

Dura Themis surdâ proterit aure preces.

Ergo age Cecropijs noli madidare camœnis

Mentem; ast æterno fonte bibantur aquæ.

Æternos liceat complecti sensibus annos!

Tempora centeno non rapienda die!

Sulphureos fluvios, volucres Ixionis orbis,

Depastasque novo vulturis ore fibras.

Cuspide fatalis mucro suspenditur astris,

Criminibus vestris æqua statera foret.

Credite, non Tyrio placabitur Æacus auro,

Iusta Themis rigido durior ære magis.

Si

Si potes immoto vultu spectare tribunal,
 Quô avor omnis abest, cui furor omnis inest.
 Heu mihi! quos gemitus lachrymosaq; flumi-
 na fundet.

Quisquis in extremum verterit ora diem.

§. VI.

Respondet Genius Augustini cogitatio-
 ni Judicij.

SENTENTIA.

*Ille iudex nec gratiâ prævenietur; nec misericordiâ iam
 flectetur; nec pecuniâ corrumpetur; nec satisfactione;
 vel pœnitentiâ mitigabitur: dũ corpus habet anima,
 agat pro se pœnitentiam, quàm diu locus est misericor-
 diæ; quia ibi locus erit justitiæ. l. 3. de Symbol.*

Heu timore lingui premitur facundia labro,
 Et silet hoc omnis mellea surda foro.
 Ah pudor! abrupto discedite crimina fræno,
 Non libeant usquam, quæ licuisse pudet.
 Infelix! quem dura premunt peccata lupato:
 Ah ablit Cyprias incoluisse domos!
 O Nemora! ô roseis gemmantia floribus arva!
 O testes hederæ, liligeræque domus!

O Phæ-

O Phaëtonteis illustres curribus ignes!
 Ter geminaeque faces, ternaq; scepra Deæ!
 Astra Thyesteum poterant revocare pudorem,
 Sol ubi conversis visus abire rotis.
 Ast hinc crudeli torquet Rhamnusia morsu,
 Heu! qualis scelerum carnificina manet?

§. VII.

Cogitatio inferni.

SENTENTIA.

*In inferno nulla est redemptio, quoniam ibi gemitus sunt;
 & suspiria; ibi est dolor, & planctus, & clamor, &
 non est, qui audiat. serm. ad eremit.*

G Urges avernali tristissimus imminet igne,
 Et rea tartareus corpora carcer habet.
 Nobile ludibrium credam Busiridis aras,
 Et Diomedæ pabula rara domûs.
 Fabula; qui tragicis metitur pinibus Isthmum,
 Fabula Tantaleus Sisyphusque labor.
 Heu anime! heu quali delusi errore perimus!
 Illud si placeat corde fovere scelus.
 Nempe Barathrali damnatur nocte voluptas,
 Perpetuusque premet plena theatra furor!
 Heu timor! exâgues trepidât sine flore medullæ
 In mentem quoties Judicis urna venit.

O Ri

O Rigor! immiti fixa est sententia clavo!
 Heu mihi, quod servat ferrea jura Deus!
 Heu! quoties ferale canit mihi buccina signum
 Intonat ille meis auribus usque metus.
 Surgite de tumulis redivivo corpore manes,
 Surgite, supremi Numinis hora vocat.
 Hora suprema vocat, quâ judicis ante tribuna
 Mens rea contriti temporis acta luet.
 Non magis Ætnæo conflatum fulmine telum
 Ardua Trinacrio tesqua furore premit:
 Quâ mihi mens gelido cōstricta pavore trēisca
 Cum subit extremo plena dolore dies.
 Illa dies piceis pensabit crimina tædis,
 Tænarioque cadet victima multa rogo.
 Illa dies rapido damnabit fulmine terras,
 Ultricesque facestunc sine fine dabit.
 Illa dies stygio mutabit sulphure nectar,
 Cimmerijsque premet mēbra cremāda pyri.
 O! quoties animo feralis imago recurrit;
 Plurima præcipiti lachryma fonte fluit.

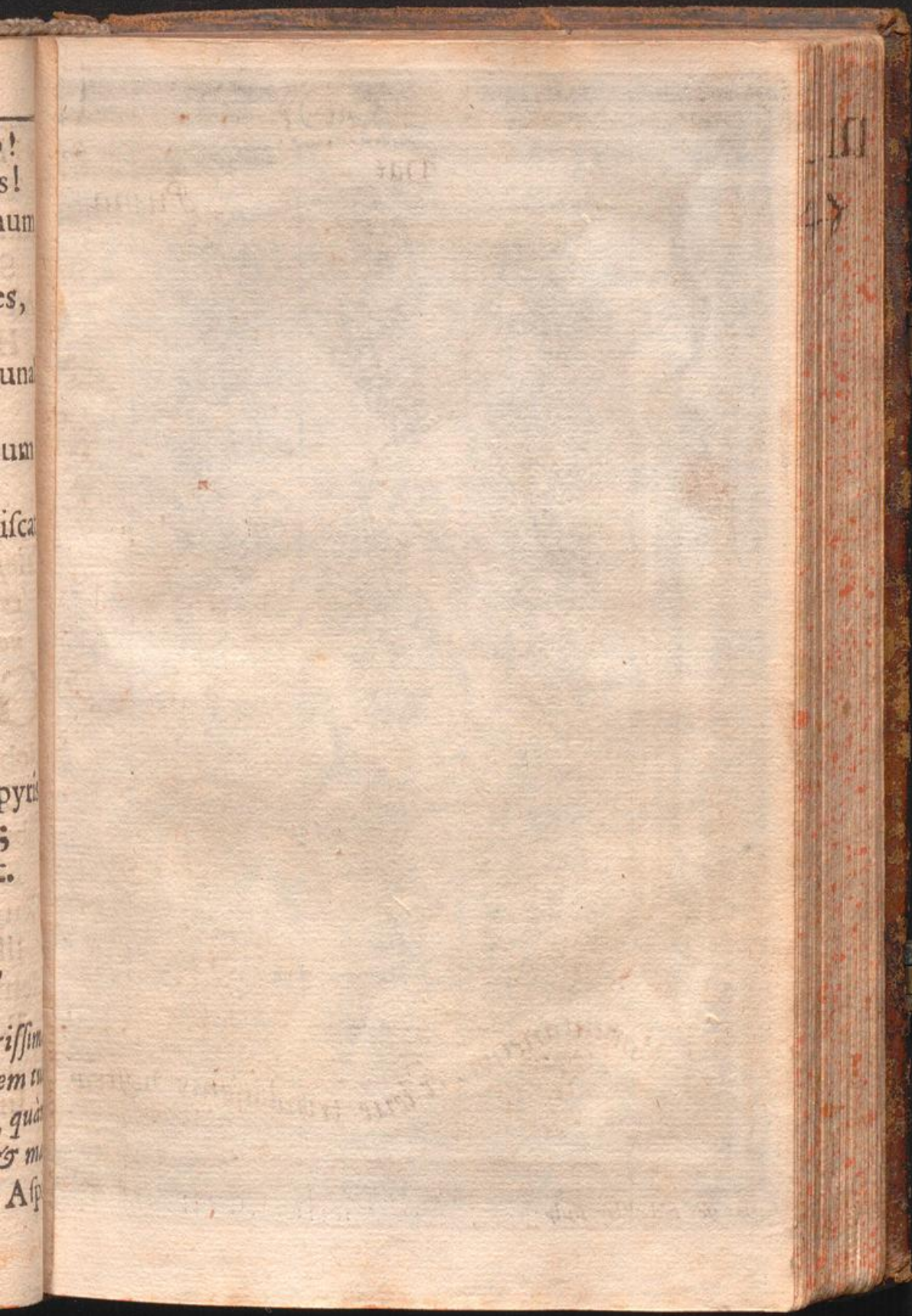
§. VIII.

Cogitatio æternæ Beatitudinis.

SENTENTIA.

*Mater Hierusalem, civitas Sancta Dei, charissimæ
 Sponsa Christi, te amat cor meum; pulchritudinem tuam
 nimium desiderat mens mea, ô quàm decora, quàm
 gloriosa, quàm generosa tu es, tota pulchra es, & mihi
 cula non est in te Med. c. 25.*

A sp

s!
aum
es,
una
um
isca
pyri
.
.
issim
em cu
quid
's m
Asp

111

Dat

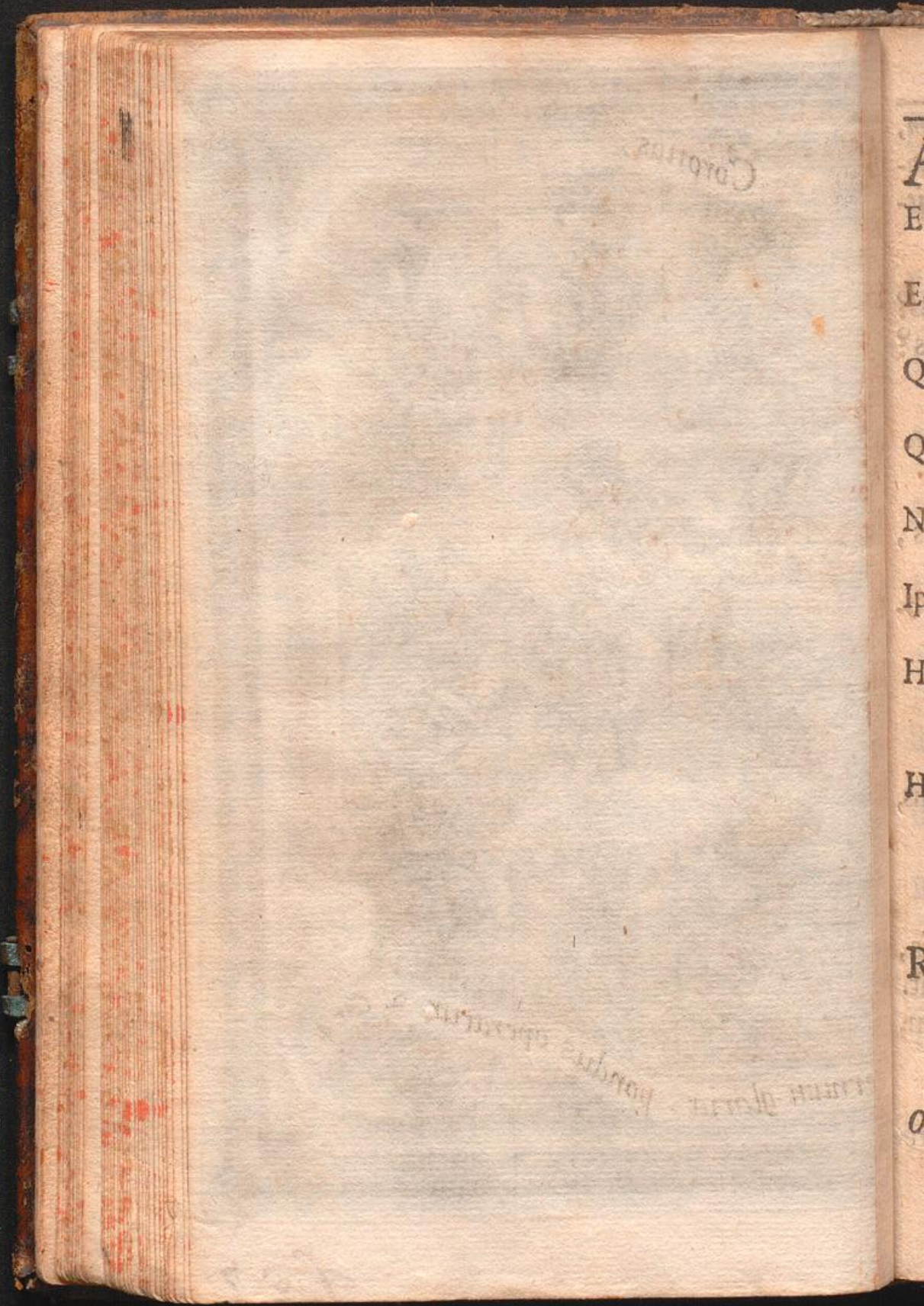
Pugna

Coronas,

Momentaneum, et leve tribulationis nostrae æternum gloriae pondus operatur. 2. Cor. 4.

Jo: Ge: Schickler sculp:

f: 57

Aspice stelligeri Phæbea cubilia cœli,
 Aspice, quæ votis gaudia structa tuis!
 Ecce repercussâ quæ gaudent atria luce?
 Atria, quæ rutilas dantque; geruntque faces!
 Ecce renidenti laquearia clara pyropo,
 Et simul Elysiæ gemmea tecta domûs.
 Quid memorê virides æterno germine Calthas?
 Quâ color, & roseo germine spirat odor!
 Quid memorem riguas æterni fluminis undas!
 Fluminis ambrosius, quâ fluit amne liquor.
 Non bruma, aut Scytico tempestas frigore sævit,
 Sed favor, atque suo spirat amore. Deus.
 Ipsa Panomphææ spectatur gloria palmæ,
 Nectareæque dapes, cœligerûmque chori.
 Hæc simul æternum, quod summum est, gaudia
 durant,
 Nullo vel fato, vel fugitura malo.
 Hæc qui fœdifrago spernit temerarius ausu,
 Æternum stygias præcipitatur aquas.

§. IX.

Respondet Augustini Genius cogitatio-
 ni de præmijs, & supplicijs æternis.

SENTENTIA.

O felix anima, quæ terreno resoluta corpore libera, cœ-
lum

lum petit, *secura*, & *tranquilla* non timet hostem
neque mortem, quid ergo vanis hic occupamur
gitationibus, ut etiam cæli fruitionem sæpè am-
tamus. Medit. c. 23.

Augustine vides! & quis tibi pectore sensus
Annè placet mundi continuare domos
Plausibus æternis cœlorum regia gaudet;
Et potes æterni non meminisse boni!
Ignibus æternis barathralis Tænarus ardet;
Et potes æterni non meminisse mali?
Vel sine fine dolor, vel te sine fine voluptas
Imbuet ille rubis, imbuet ista rosis.
Semita bina patet. Locat hinc sua castra vo-
luptas.

Hinc virtus placidis vernat amica genis.
Castra voluptatis centeno flore triumphant,
Sternuntur violæ, puniceæque rosæ.
Sed lachrymas dabit ille jocus, lamēta triūphi
Et rosa sente minax vulnerat hoste pedes.
Mors latet arcano, mors crudelissima fato,
Fictaque funereum larva cadaver habet.
Ambrosio ne crede favo, fluit Hybla veneni
Quæ placuere, nocent; quæ sapuere, necant
Scilicet & Zephyrū Boreas mentitur; & hostem
Dum parat insidias, fictus amicus alit.

Lubrica res fragili deludit imagine vitam,
 Et ruit omnis honos, difluit omnis amor.
 Occultus latet hamus aquâ! brevis hora dolores,
 Et dabit hora rogam, quæ dedit hora jocum,
 Elige; quodcūq; est, vel te pax pulchra coronat,
 Vel feriet rigido funebris ense mucro.
 Acta licet fuerit Supremo vita labore,
 Et mortis videat tempora quisque suæ.
 Altera vita tamen mors omnibus altera restat,
 Heu! quàm diverso vitaque morsque modo.
 Alternaturis volvetur vita diebus,
 Alternaturos mors habet ipsa dies.
 Ah quibus, ah quantis hæc pœnis trāfigit ævum!
 Ah quibus! ah quantis affluit illa bonis!
 Illa rosas necit, mansuraque germina veris,
 Hæc fodiet rigido tempora mæsta rubo.
 Illa triumphales sternet super æquora palmas,
 Hæc nullum resonat svave canentis ebur!
 Illa favos hyblæ foecundo rore propinat,
 Hæc pice Tænariâ pocula mixta dabit.
 Illa diem nullo mergendum fulmine sentit,
 Hæc permanfuræ tempora noctis habet.
 Illa videt teneros Zephyrorum surgere currus,
 Hæc patitur Scythicum, Mænaliumq; gelu.
 Illa voluptatis pleno torrente triumphat,
 Hæc patitur furias torva Megæra tuas.

O felix nimium cœlesti vita favore!
 O Mors tartareis digna manere focus,
 Elige, quodcunq; est vel te pax pulchra corona
 Vel metuenda malis mors tua facta manet.

§. X.

Veritas adhortatur Posteror, & docet
 conclusionem meliorem de æternis
 faciendam.

SENTENTIA.

Nolite conformari huic seculo, ne amittatis æternam gloriam.
 Super epist. ad Cor.

Vidisti in tenuē mundus componitur urnam
 Quidquid habet vitā certa sepulchra ferentem
 Vidisti, astriferæ te spectent gaudia vitæ!
 Vel certè excipiet te Stygis atra domus.
 Vidisti immotæ stant duræ legibus iræ!
 Respiciet nullas Arbiter ille preces.
 Credito, non capulo suspenditur ensis eburno
 Nullaque vaginam lumine gemma teget.
 Ensis hic in fontes crudelia fulmina sparget,
 Quem ferit, æterni fulminis igne ferit.
 Jam placidâ se fronte Deus sat præbuit orbis
 Quod superest, iræ flebile tempus erit.

Discite

Colo

ona
et.

loce

terti

rnar
ferer

urno
et.
et,

rbis

iscito

III

K

IN NOMINE DOMINI AMEN
ANNO DOMINI MDCCLXXII

Calcatus eleuat

Existimo omnia detrimentum esse

franz. Marchberger del.

propter eminentem scientiam Iesu christi
ad Phil. 3

Johan Georg Schickler sculp.

ms. claus.

Proprietate Universitatis Paderbornensis
Imprimatur

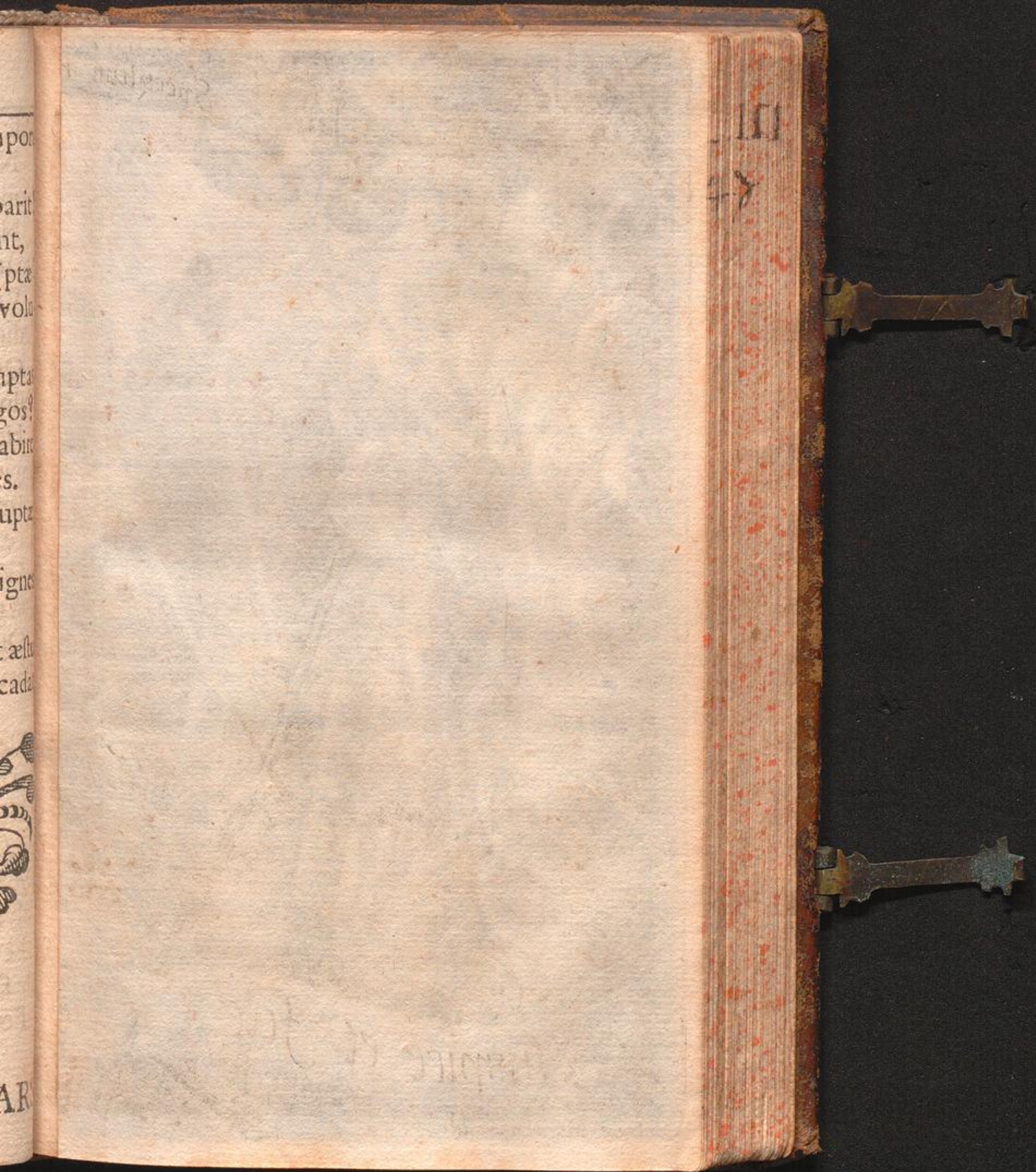
I
M
C
J
V
L
A
Q
E
H
D
V
A

Discito longa nimis vultum timuisse Tonantis,
 Non jocus est Stygios promeruisse rogōs.
 Non jocus est, tristē scelerū geminasse catenam,
 Non jocus est mundum præposuisse Deo.
 Quàm gravib9 jocus iste rogis damnabitur orco!
 Umbra diem sequitur, seria pœna jocos.
 Judicis ora time, vultu demurmurat Ætnam,
 Quos tangit, perimit; quos premit, igne ferit.
 Vulnera Divinis crescunt tristissima telis:
 Heu tibi, quem vindex fulmine dextra petit:
 Impie, quis furor est coelo committere dextras!
 Impie non trepidas, si Deus hostis erit?
 Ah erras! qui impune voles illudere Divis:
 Conficitur, quis quis contulit arma Deo.
 Quã grave cū Superis, plenumq; dolore duellū:
 Quàm grave coelestis dextera fulmen habet!
 Fulmina, tela, rotas, lachrymosa sepulchra ca-
 tastas,
 Flebilis ultricis Numinis ira parat.
 Heu fuge crudelē mundi quiscunq; palæstram!
 Non habet, ut metuat, qui fugit, unde cadat.
 Dic satis est, video mundi ferale theatrum,
 Æternum periit, qui tuus actor obit.
 Volvitur æternis mæstissimus ignibus orcus,
 Et tamen his flammis non moveatur homo?
 Ah satis est, vixisse orbi! mea carbasa flecto:
 Post aliò current carbasa sacra Deo.

Heu nimis immemores in posthuma tempor
mentes!

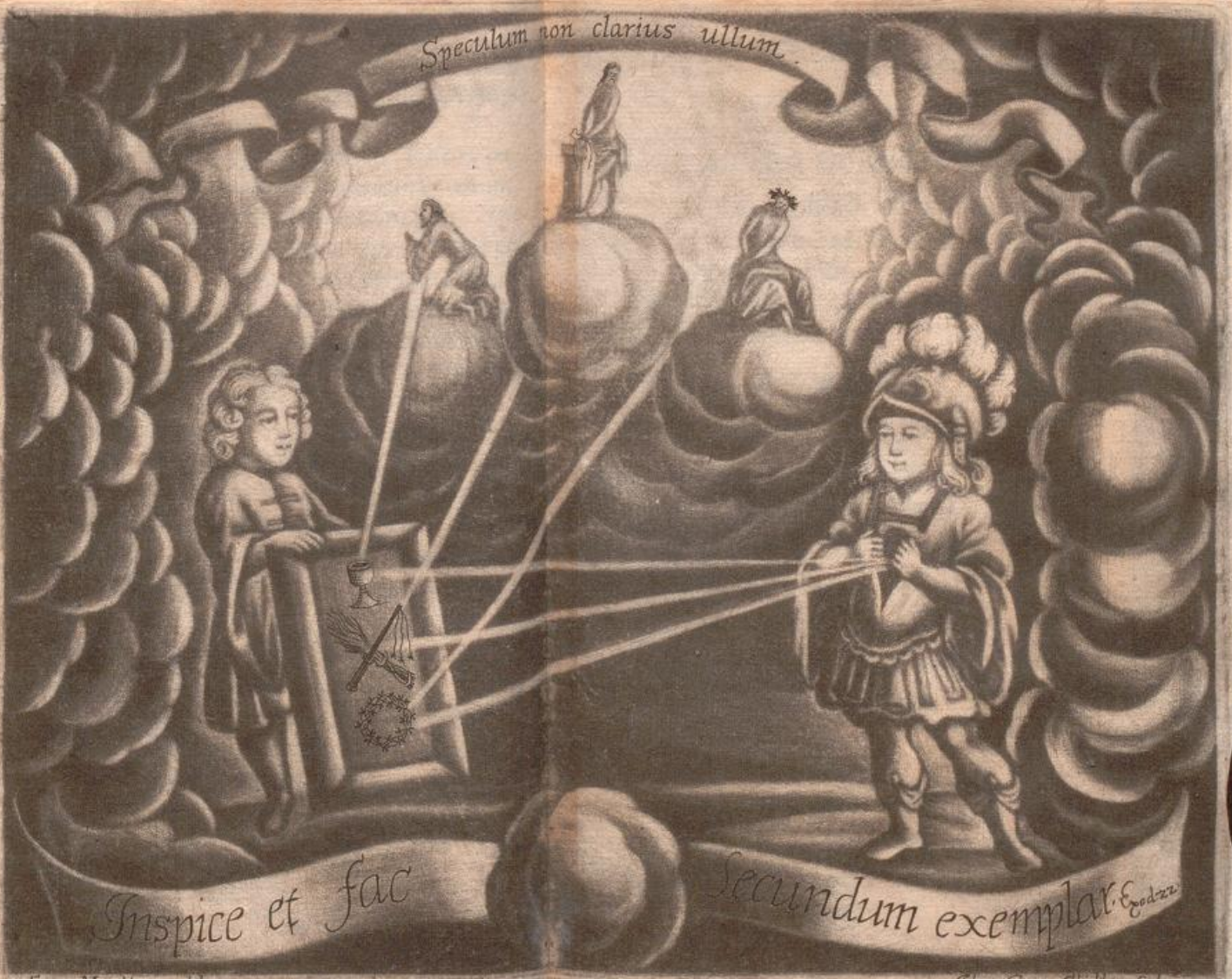
Quàm grave suppliciū, quod levis hora parit
O mea si geminos in fontes lumina currant,
Præteritis toties lumina sicca malis; (ptæ
Quis quis es, ergo fuge! & fac desere castra volu
Quæ credis roseus præmia miles habet.
Dic; fugim9! post astra placent discede volupta
Quàm brevis æternos corripit hora rogos?
Effugim9! nova castra sequor, metus urget abire
Nunc lubet æternos volvere mente dies.
Quisquis es, incertæ ne te malè crede volupta
Imminet à tergo Vindicis ira Poli.
Quisquis es; æternos animo pensabimus igne
Prævisi feriet nos minùs ira Dei.
Mecum i; sidereo quem flamma vocaverit æst
Non habet, ut metuat, qui fugit, unde cada

pon
parit
nt,
pta
vola
npta
gos?
abir
s.
upta
igne
ælu
cada
AR

Speculum non clarius ullum.

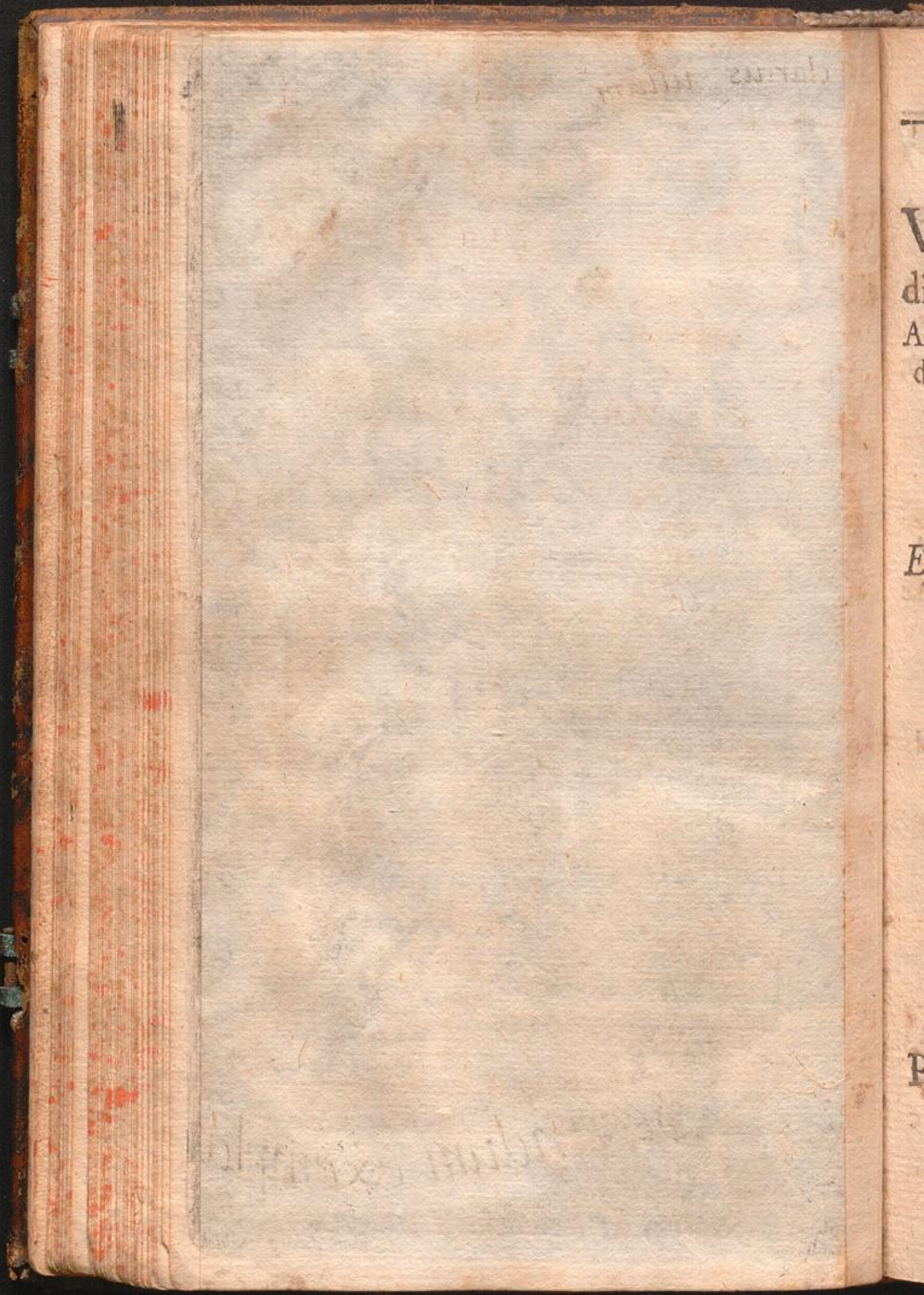
Inspice et fac

Secundum exemplar. Egozz

Franz Marchberger. del.

Johan Georg Schickler. Sculp.

PARS II.

Veritas Divina ut odiū Mundi & peccatorum in Neo- ad se converso Augustini Genio augeat; exhibet illi omnium dolorum, & totius Passionis causam esse hujus mundi illecebras, & peccata.

SENTENTIA.

Ego, ego sum tui plaga doloris, tuæ culpa occisionis, tuæ mortis meritum, tuæ vindictæ flagitium, tuæ passionis livor, tui cruciatus labor; peccavit iniquus, & punitur justus, deliquit reus, & vapulat innocens, quo Nate Dei, quo tua descendit humilitas, quo tua flagravit charitas! Meditation. c. 7.

§. I.

DOLOR PRIMUS.

Proponit Christum sanguinem sudantem pro peccatis nostris.

E 4

Gethe-

G Ethsemani colles! confines collibus hortil
 Arva cruentato nobilitata Deo,
 Quis novus effusas dat nimbus sanguinis undas?
 Frondea quæis undis irrigat arva cruor?
 Ore fluunt rosei patefacto flumine rivi.
 Et manus, & vertex sanguine membra madet
 Impete purpureo despumat sanguinis ostrum
 Horreo, dum floræ figo per arva gradum.
 Illinc, quâ pingues tolluntur in æthera olivæ,
 Exhibet & vernus grata theatra decor.
 Vix oculis credo ipse meis, an fallit imago
 Lumina! num verè sanguine terra madet!
 Currite perque sinus, per & ora, genasq; quere læta
 Volvere præcipiti lachryma missa vado.
 Te video, sed quis Tyrio te murice tinxit:
 Lacteq; candidior, candidiorque nive!
 Quis rubor afflavit niveæ cervicis honorem!
 Et tulit è tenero tempore lactis opes!
 Ecce coronatâ flammis formosior æthrâ,
 Pulchrior & nitidis sidere, phæbe rotis:
 Illa Dei soboles, æternaque Patris imago,
 Quàm scelus humanum traxit ab axe Pòli.
 Cui Phœbus radios argentum Delia cessit,
 Atque jubar stellæ; murice labra rubent.
 At nunc cessit ebur, frontis cecidère pyropi,
 Atque aurora suum sustulit ore decus.

Nec

Nec species, nec forma tui est, quis Xeuixis acerbo
 Muricis abscondit candida membra color!
 Labra coloravit quis tantus sanguinis ardor;
 Omnis ut à patulo vulnere vena fluat?
 Qualis ubi Gangis revoluto littore Titan
 Aureus Eôo punicat igne polus;
 Ambiguamque diem præfert prænuntius imber
 Stat rubor, & largas æthere mittit aquas:
 Sic, tua sanguineis dum stillant corpora rivis
 Purpurat è venis omnia membra cruor.
 Purpuree ô quis Christe color? quis Sirius ignis
 Afflavit? flammæ Cypridis orbis habet:
 Idaliasque puer tædas ardoribus auxit;
 Hæc tibi flamma dedit membra rigare tua.
 Sanguineo nimbo, scelerum quo tolleret æstus
 Nostros, & Cyprium sopiat unda rogam.
 Rore fluunt nubes: benè nunc sperate coloni;
 Credite sulcato femina lorga solo.
 Qui riget, imber adest, attrato corpore Memnon
 Gaudeat, & vultûs firmata nigra lavet.
 Quotquot & infames traxistis pectora labe,
 Virgineæ mentis balnea Christus habet.
 Nunc roseû reparate decus, vos pulchrior auro,
 Candidior niveâ fronte columba lavat.
 Irrigat effuso florentia prata colore,
 Ut nostro scelerum corpore forma fluat.

E s

Et

Et sudat, trepidatque tibi, tibi primus Olympum
 Invocat, atque subit fata cruenta tibi.

Christus sudans sanguinem ad peccatorem.

Non mireris homo stillantes corpore rivos,
 Decurrens pretium gutta salutis habet.
 Ut sic mundatus sudato sanguinis imbre
 Sanguine Divino coelicus esset homo.

§. II.

DOLOR SECUNDUS.

Proponit Christum inter vincula pro
 peccatis nostris.

Ferrea conditio non noxia brachia stringis
 Heu mihi, quos gemitus flebilis arbor alit
 Heu paradyfiacæ miserabilis umbra voluptæ!
 Heu mihi! quas clades tristior umbra parat
 Sidera credetis! libertas vendita pomo est!
 Heu mihi! quàm rigido culpa luenda jugo!
 Sæva manû! quæ prima manû contingere ram
 Ausa fuit, vetitâ carpere fronde necem.
 Vix benè nata perit, primo pax occidit ortu,
 Et rapuit pueros Parca cruenta jocos.

Ah utinam primo Pomona ruiſſet ab auctro!
 Aut fuerit morſu, vipera, roſa tuo.
 Ah utinam clinguis reſiſſet ab arbore ſerpens!
 Ah utinam nulli vox tua nota foret!
 Flebilis autumnus! quæ te ſera bruma diremit!
 Quàm celeres hyemes vix bene natus habes.
 Sic cadit in gemitus primo data ſole voluptas,
 Et pereunt venis gaudia nata ſuis.
 Sed magis ô nullus tetigiſſet poma lacertus:
 Qualia non cautus damna lacertus alit.
 Ah deplorandæ fatalia brachia frondes,
 Heu mihi! quot ramis vincula nata tuis!

Chriſtus ad peccatorem.

Ah dolor immitis! pondus ferale catenæ!
 Quas nimum duræ ſtringitis ære manus!
 Quid facies hoſti, qui compede nectis amantem!
 An facit ad plauſus dura catena tuos!
 Ah nimis atrocis crudelia pondera ferri!
 Demite ab immerito texta cruenta ſinu.
 Quid meruit Pietas! niſi quod ſapienter amavit:
 Hæc referat flammæ præmia digna ſuæ?
 Crudeles Solymæ! ſi virtus ære liganda eſt!
 Quæ veſtrum rediment ære parata ſcelus?
 Dura licet fuerint, primis aſſuevimus annis,
 Vix genitus manibus vincula ferre meis.

Con.

Conscia Bethlemij testor præsepia tecti,
 Et testor lecto stramina strata meo.
 Nexibus inferui, quo liber viveret orbis,
 Hospes Idumæus brachia parva puer.
 Non etenim invito rapiunt me vincula nodo
 Laturò leve fit, quod bene fertur onus.
 Non est hic primus, qui stringit brachia nexus:
 Sunt mea compedibus brachia nata tuis.
 Qui prior ausus erat geniti constringere palmas,
 Sub gelido Bethles fornice, strinxit amor.
 Ah nisi strinxissent puerilia fascia membra;
 Non foret excusso libera terra iugo,
 Vivet inextincto libertas reddita Phœbo,
 Cùm tulerit nexus dextera nostra tuos.

§. III.

DOLOR III.

Proponit Christum pro peccatoribus
 inter flagella.

Non decuere tamē rigidi tua brachia nexus:
 Debueras manibus stringere corda tuis;
 Aurea debueras jaculari tela Cupido:
 O quot delicias melleus arcus habet!
 Sed jubet immoti fortuna potentior astri,
 Obsequiosa manus pondera texta ferat.

Nec

Nec non morte lues alienæ crimina culpæ,
 Atque unum toto corpore vulnus eris.
 Hic benè discemus; quot sunt in amore dolores,
 Dum tanto sævit vulnere vulnus amor.
 Enimmane scelus! nudum, totisq; trementem
 Artibus adstringunt, injiciuntque flagra.
 Sanguine tinctæ nihil species! nil saucia flagris
 Corpora purpureo sanguine plena movent.
 Nil potuit toties, & per tot vulnera manans
 Sanguis eis aliquâ parte levare sitim:
 Castaq; membra tremens adstat nudatq; amictu;
 Plusq; pudor membra, ac flagra dolore ferit.
 Ah satis è poenæ! furor impie quando remittes!
 Amplior annè potest tot gradus esse malis!
 Sed furor! ô rabies! geminantur in ictibus ictus;
 Sanguine te pascit, supplicijsque furor.
 Membra cadunt, laceriq; artus corpusq; fatiscit,
 Deficiunt nervi, deficiuntque pedes.
 Sancta Dei facies madet undiq; sanguine plena,
 Candida nil nivei forma decoris habet.
 Nec membris species: unū sunt omnia vulnus.
 Saucia stant sævis ossa resecta flagris.
 Heu! qualem aspicio! mutati gratia vultûs
 Formosum, & niveæ frontis abivit ebur.
 Heu qualem aspicio! vix te jam noscere possem,
 Nec fuerit fronti cognita forma tuæ!

Hoc

Hoc primæ meruere manus, has primus in ira
Elicuit cædis nescia tela parens.

Quæ primus meruit, luit ipsâ morte secundus
Innocuasq; premet posthuma pœna manus

Christus ad Peccatorem.

Non equidẽ merui, nec mens rea criminis urge
Hæres supplicij, quod tulit alter, ero.

Promptus in extremum, feralia vulnera, lethum
Promptus in immeritæ funera mortis eo.

§. IV.

DOLOR IV.

Proponit Christum spineo ferto corona
tum pro Peccatoribus.

AH paradisiacæ malè amata superbia frondis
Dum placuit, rapuit proditor anguis apes,
Ah feralè nemus! feralia lustra voluptæ!

Quàm male ferales explicuere comas!
Nulla utinam vestris sub ramis flora stetit;
Nullaque divitias concinuisset avis.

Pulchro verè quidẽ viruit pulcherrimus hortus
Millenasque tulit verna volupta rosas.

Et stetit autumno formosus divite ramus
Crispavit teneras Æolus ore comas,

Sed nimis in damnum formosa superbia veris
 Heu mihi! quot sparsit fulmina verna charis!
 Unica frons malo, malè tractum perdidit orbem
 Unica frons titulos mille necesque tulit.
 Elysijs arbor si non crevisset in umbris,
 Viveret innubes terra beata dies.
 Una magis si non tam prodiga dèxtra fuisset,
 Non foret æterno fulmine strata salus.
 Dextera crudelis, breve ver, malè faustaq; Flora,
 O utinam nullo visa parente fores!
 In tribulos abière rosæ, mea Flora recessit,
 Et rapuit vernas turbo gelatus aquas!
 O tribuli! vos vepre caput vos sente capillos,
 Et niveum telo vos violatis ebur.
 Heu vepres! tristi vepres temerarius ictu
 Ferali Divum conficis ense caput.
 Prima rubos quæ Flora dedit, per tempora veris,
 Non florum mater, Flora noverca fuit.
 Non erat his vepriū cingendus veprib; Author;
 Non fuerat tantis spina parata comis.
 Cingite, sed fontes Palinuri cingite crines,
 Qui meruit dignus vulnera crinis habet.
 Horrida Flora vepres, & amaras squalida sentes
 Cur fers in rosèas facta tyranna comas!
 Scilicet è spolijs scelerum spina una remansit,
 Cùm raperet Tyriaslæna volupta rosas.

Quàm

Quàm malè floruerat noster diademate vertex
 Quàm malè disposuit Flora scelesti rofas ;
 Triste coronarum pondus! fors mæsta jocosum
 Vindice quanta rubo ver breve sternit hyems
 Qui placuère priùs compensant gaudia flores
 Durus, & in cladem provocat arma rubus
 Spina meæ testis rigidissima spina ruinæ,
 Cùm foderet vindex pectora læsa vepres.
 Has ego funereo plantavi semine spinas,
 Hic rubus à nostrâ crevit in orbe manû.
 Infelix nimiùm lachrymoso vere colonus,
 Floribus absumptis tela rubosque tuli.
 Hic superest de flore rubus, Charis ultima Floram
 Abstulit, & rigido terruit ense nemus.
 Hi scelerum fructus, hæc dona novissima veris
 Quàm parit hostiles ficta volupta dolos.
 Et nunc implicitis liberrima gaudia telis
 Stringit in insontem Chloris acuta rubos.
 Scilicet ut fieret damnato mollior ictus,
 Sustinet innocuo spicula crine Deus.
 In fontes tribuli non noxia spicula dumi.
 Vos tamen in vitam stringitis arma meam
 O tribuli! ô rigidi, spinarum examina, sentes
 Spicula temporibus spicula grata meis.
 Parcite spinosæ protendere cuspidis iram,
 Parcite, & in nocuas vertite tela manus.

Me, me, qui feci, testor, nihil ipse, nec ausus,
 Nec potuit, nimius sit nisi crimen amor.
 Tendo comas, & tendo Sinus, quid vulnera dis-
 Spina cruentato nobilitata Deo. (fers,
 Non timeo vestros gratissima dona furores,
 Vulneribus tantis tempora prompta gero.
 Vos ego, vos faciles in amantis vulnera dumos
 Invoco nectareo vulnera facta rubo!
 Ecce patet vertex spinarum fonte theatrum
 Totque fluat dumis, quot stetit ante comis.
 Non paveo spinas, nec quem, dat spina dolorem,
 Ni doleat, nomen perdit amoris, amor.
 Tot mihi sint fontes, quod erunt mihi vulnera,
 (lympha
 Non erit unda mihi, sed cruor unda mea est.
 Et Galatea novâ diffundam Doride vultus,
 Dum meus extremis luctibus Acis obit.
 Vulnera non ego vos, non dicam vulnera, plagas
 Non ego vos dicam, non facit illa dolor.
 Vulnera quot faciet, totidem facit illa fenestras,
 His dolor ex imo plangere corde queat.
 Vosego, si placeat, posthac non vulnera dicam,
 Vulnera quot totidem fecerit ora rubus.
 His fluat eloquium, dum plurima flumine vena
 Tempora per roseum sanguine curret iter.
 Et dolor orator facundo vepre perorat,
 Deque cruentatis verba diserta labris.

F

Au-

Auditor mihi Phoebus erit, tellusq; polusque,
 Et quæ nocturnis Cynthia surgit aquis,
 Audiat attonito stellarum regia vultu,
 Et referet plausus spina diserta novos.

Christus ad peccatorem.

Promptus & in tribulos, & acutæ verbera dextræ
 Floreat ut mundus spinea tela feram.
 Pungito spina caput, ne crimina pungat averna
 Et mea, dum redimam, tempora dumus arcæ

§. V.

DOLOR QUINTUS.

Proponit Christum totum cruentatum
 cum voce ECCE HOMO ad pecca-
 torem.

TEnè ego, nec movear, videam Rex sanctorum
 dolorum!

Corpore de toto membra cruenta tibi!
 Deque tuis oculis videam super ora cadentes
 Sanguineas lachrymas, contineamque meæ
 Ecce homo, peccator! te quantum JESUS amavit
 Ut vivas, moritur: sanguine manat amor.

Ecc

Ecce homo, quā cœli gaudebant cernere formā.

Vulnere ab innumero forma nec umbra sui est.

Heu qualem aspicio! quantū es mutatus ab illo!

Aspicio, & superest vix levis umbra tui.

Non erat hæc nuper Thaboræi scena theatri,

Cū vestem imbuerent forma, decorq; nive.

Non erat hæc species, cū vivi opulentia solis

Fusā per herōæ frontis ovaret ebur.

Heu malè mutatæ funesta tragædia scenæ!

Heu quod dissimili terra decore nites!

Non roseis stat prima genis aurora, nec astro,

Gratia sidonio suavis in ore sedet.

Non radiat cervix crinisque plicabilis auro,

Condita funereâ sidera nocte latent.

Blanda supercilio clementi extinguitur Iris,

Quæque stetit niveis purpura mixta rosis.

Occidit oris honor, majestas regia vultus,

Forma verecundo picta rubore genas.

Lingua silet Verbi, silet alta potentia linguæ

Oris, & enecti fulmina fracta jacent.

Frontē obit horrificis textū intractabile dumis,

Sævit in Authoris spina cruenta caput.

Vulnere corpus hiat, lacerum sine viribus adstat

An dicam potiùs, corporis umbra tui. (get!

Ah satis est pœnæ! quod adhuc furor amplius ur-

Uterior nè potest his gradus esse malis!

Vulnera vos nihil hæc, nil vos lacerata flagellis
 Corpora ! nil spinis tempora læsa movent !
 Ah satis est pœnæ ! satis est junxisse dolorum !
 Innocuus patitur, crimina nostra luit.
 En ego peccavi, non me pudet ista fateri ;
 Ecce locum veniæ vulnere pandit amor.

Christus ad Peccatorem.

Ecce homo cruentatum
 In flagella JESUM datum !
 Ecce spinis subditum !
 Ecce homo corpus totum !
 A cruoris undis lotum !
 Ecce totum faucium !
 Ecce, homo, vim amoris !
 Cor contritum vi doloris
 Hoc repone præmium !

§. V

§. VI.

DOLOR SEXTUS.

Proponit Christum innocenter pro peccatoribus ad mortem damnatum, & ad Golgotheos clivos properantem cum cruce.

AH dolor indigno damnatur Judice virtus,
 Proscriptâq; gemit prodita lance Themis.
 Ah nullum reperit justissima causa patronum,
 Et pictas turpi Judice læsa cadit.
 Quàm meruit servus, persolvit Filius iram
 Serviliq; parat libera colla jugo.
 Nulla palæstinas tetigit clementia tures,
 Intorsit totas torva Megæra faces;
 Sic rea fit Pietas, quando furor arma ministrat,
 Heu mihi! quas lances triste tribunal habet!
 Jura scelus versat, fert inclementia leges,
 Hic reus es, quisquis visus es, esse nocens.
 Ah sequere! immanis quò te vocat aura dolorum,
 En patet in poenas Golgotha calva tuas.
 Golgothei tumuli referant ferale theatrum,
 Strataq; funeribus semita pandit iter.

F 3

Ah

Ah paradisiacæ malè culta colonia terræ!
 Delicijs perijt dextera lusa tuis!
 Primus Adam cecidit formoso perditus horto
 Alter Golgotheo pegmate mortis erit.
 Primus in Elysios audax procurrere ramos,
 Perdidit incautâ postera fata manu.
 Alter inornatus qua squallet funere vertex
 Perfidiam primi vindice morte luet.
 Primus amat flores, & amæni pignora veris,
 Sed magis autumnî flebile pignus amat.
 Alter amat tribulos, & acerbæ vulnera spinæ,
 Dumque vepres, primi vulnera sanat, amat
 Primus ab aligeræ proscriptus fulmine dextræ
 Exul in ignotæ pellitur arva plagæ.
 Alter ab ætherio sub amica silentia lunæ,
 Ut redimat lapsum, limine lapsus adest.
 Primus inhumanâ cœlestia lumina dextrâ
 Clauserat æterno non referanda die.
 Alter ut ærati recluderet ostia, cœli
 Fert humeris clavim, claviger ipse, crucis.
 Heu! quam dissimili volvuntur stamina fuso
 Ah! quàm dissimiles primus, & alter Adam
 Primus Adâ cecidit, ceciditq; secundus in horto
 Nec caruit fato casus uterque suo.
 Ut perimat, mortē præcerpsit ab arbore primus
 Materies mortis malus amæna fuit.

Heu

Heu! quantum nocuit pomona revulsa parenti.
O quantum crucifer profuit alter Adam.

Christus ad Peccatorem.

Hoc ego damnosum pensabo pondere malum;
Hoc pretio mortis nomina pendet amor.

§. VII.

DOLOR SEPTIMUS.

Proponit Christum in Cruce expiran-
tem pro Peccatoribus.

Ultima nobilium dilectaq; scena dolorum,
Quo meus extremo funere plangit amor.
Et genitus lachrymans, moriens dat sanguinis
undas.

Et niveo, & roseo perpluit imbre sinus.
Et redimit lachrymis, redimit quoque fonte
cruoris.

Profuit & fluctu sanguis, & unda suo.
Attamen extremis crux vitam suscipit ulnis,
Inter & amplexus mortua vita crucis.

Non tantum nocuit fatalis frondibus arbor,
Quâ malum infelix triste pependit onus:

Afflictis quantum lætissima profuit arbor,
 Et reperit medicum faucibus plaga suum.
 Quàm nocuit verno, dum cresceret arbor
 horto,
 Noxius ah! fructus dum raperetur, erat.
 Profuit exanimi, dum sistitur arbor in umbra,
 Funerique tenet pallida saxa jugi.
 Aurea crux propior morituri limes amoris,
 Te teneo, amplexu brachia junge meo.
 Non grave pondus ero, si fiam pondus amoris
 Quò mea colla premes, quã leve pondus erit
 Stringe manus, & stringe sinus: crux stringe vo-
 lentem,
 Crux desiderijs scena parata meis.
 Suave quiescentis suavissime lectule vitæ,
 In tua crux hæres brachia scriptus eo.
 Te ne thronum dicam! quem purpura sanguinis
 pingit
 Rex meus hoc dictat jura suprema throno.
 Te ne vocem thalamum! quem Chloris floribus
 coronat,
 Prælia post thalamo dulce quiescit amor.
 Te volucrum dicam Iusuri Numinis arcum,
 Hoc posita est arcu blanda sagitta Deus
 Exulibus missam te posthac dixero scalam,
 Hæc celer inscendit sidera clausa latro.

Mel

Mellifluam dicam te crux aptata sagittam,
 Vulnera si facias, vulnera grata facis.
 Te posthac dicam mihi centrum nobile cordis,
 Huc ferar, & nullâ lege ruentis agar.
 Nulla quies, nisi chara tuis crux figar in ulnis:
 Ni tua speratas præbeat ulna lares.

Christus ad Peccatorem.

O vos Benigna, Amore digna
 Salutis almæ tempora!
 Ah me tenete! me sustinete!
 Ut fida cordis viscera.
 Vos diligemus, quoad trahemus
 Vitæ fluentis spiritum:
 O crux! decora salutis hora!
 Hoc redde, ne sit irritum.

F 5

PARS

PARS TERTIA.

Respondet Genius Augustini
binis Amoris, & Pænitentiae, alijs-
que compassionis affectibus se Cruci-
fixo donans.

SENTENTIA.

*Aspice mitissime Conditor dilectæ sobolis hu-
militatem, & miserere super infirmi pla-
smatis debilitatem, candet nudum pectus,
rubeat cruentum latus, tensa movent vi-
scera, decora languent lumina, Regia pal-
lent ora, lacerata pendent membra, con-
spicere DEI hominis poenam, & relaxa-
conditi hominis miseriam, vide Redem-
ptoris supplicium, & redempti dimitte
delictum. Med. c. 6.*

tin
ijs-

s hu
pla
Et
t vi
pal
con
laxa
dem
itte

. I.

III

X

Dant vulnera vulnus.

Stigmata Domini Iesv

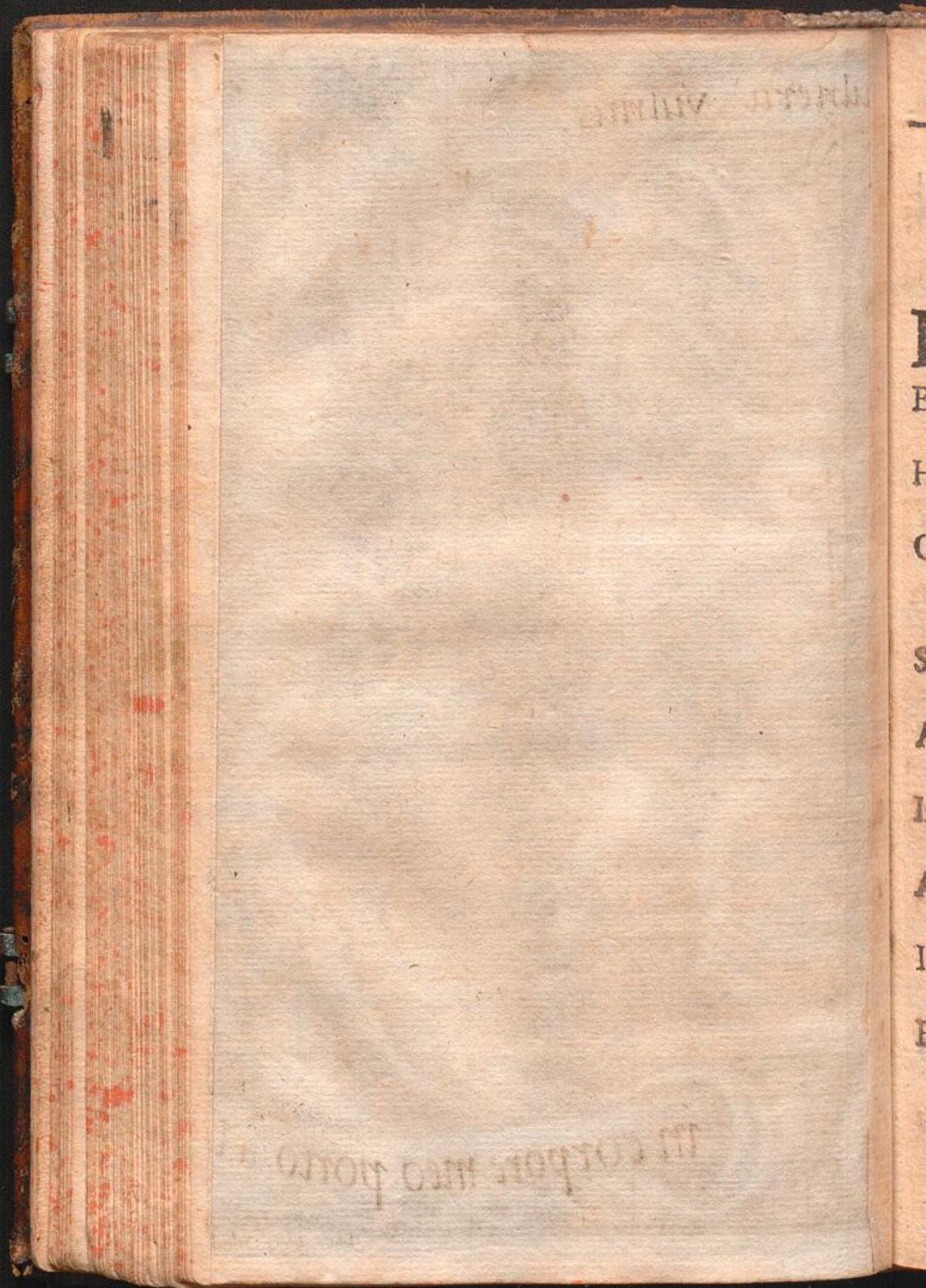
in corpore meo porto. ad. Gal. 6.

Frantz Marbberger del.

Johan Georg Schickler. sculp.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

S. I.

Affectus primus Pœnitentiæ.

ERgo ego nō timui tantum violare Parentē!
Sæva vel in sumum vulnera ferre Deum!

Ergo ego Divinos potui lacerare lacertos!

Nec Dominum plagæ dedecuerè meæ!

Heu! ego peccavi Divum fundendo cruorem,

Heu! ego peccatis vulnera tanta dedi.

Cur mihi non demens! cur non mihi barbara
dixit;

(Ipsa nihil) vultu lingua retenta gravi est:

Sed taciti stimulare tamen verecundia vultus

Egit me lachrymis, ore silente, reum.

Ah prius in caput hoc impacta Sarissa fuisset!

Utilius poteram parte carere mei.

In mea vesanas habui dispendia vires,

Et potui pœnam fortis inire meam!

An, si læsifsem minimum de plebe quiritem,

Plecterer! in Dominum jus mihi majus erit?

Isarioth scelerū monumenta nefanda reliquit:

Ille Deum primus prodidit, alter ego.

Et minùs ille nocens, per tot meæ crimina mille

Christum damnavi mortibus, ille semel.

Ah

Nec puduit sacros vitijs lacerare capillos,
 Nec puduit Dominas ungue notare genas
 At me nec puduit toties crucifigere Christum
 Nec puduit Divum convitiare Caput!
 Ille semel tantum judææ prodidit iræ.
 Et puduit proprias cæde notâsse manus;
 Ah melius cæci damnatus rupibus antri
 Finissem proprios ad mala tanta dies.
 Threjicio melius cecidissem faucibus ictu,
 Cessissemque atræ debita præda stygi.
 Sed furor abripuit, rapuit malè suada voluptas
 Cæcaque me prædam fecerat ira suam.
 Ut rapit in præceps Dominum, spumantia frustra
 Fræna retentantem, durior oris equus:
 Ut subitus prope jam pressâ tellure carinam
 Tangentem portus ventus in alta rapit:
 Sic me sæpè rapit malè sani turbinis aura,
 Et redeo ad celeres, crimina nota, vias.
 Nunc ego me tandem cæpi sentire nocentem
 Ingenio perij, qui miser ipse meo.
 Jam pudet! ite procul rabies, & acerba voluptas
 Numina cultori perniciofa suo.
 Devictus notam repetat gladiator arenam;
 Inque feras redeat naufraga puppis aquas:
 Non ego delicias celeres, nec acerba resumam
 Castra voluptatis; vulnera sæva Dei.

Tu mihi, Christe, animum posthac revocabis ab
 Advolviq̄ tuo me patiēre pedi. (illis;
 Nec formidantē lachrymis, flectuq̄; madentem
 Amplius à genibus Christe repellētis.
 Ite oculi in lachrymas, lachrymas ne despice
 Christe!

Qui mihi in auxiliū tendis utramq̄; manum.
 Vulnere pectus hiat, lacerū est sine corpore cor-
 Hanc inflixerunt crimina nostra necem. (pus:
 Sic dum læsus obis, tua sit suprema voluntas,
 Hæres poenarum sim quoque Christe tuus.
 Tendo manus, Christe hæredē me scribe dolorū,
 In pretio mihi erunt hæc tua, Christe mala.
 Virgarum fascēs, infamis latro, Senatus,
 Quæq̄que per exanimum purpura corpus abit.
 Crux solium, diadema rubi, spectabile Regni
 Indiciū clavi, regia montis apex.
 Hæc quoque diligimus; liceat succedere spinis;
 His eget in stimulos desidiosa caro.
 Diligimus clavos; liceat succedere clavis,
 In cruce quæis tecum nobile figar onus.
 Annuis in pectus reclini vertice, Christe,
 Protensis palmis annuis; & moreris.
 Legatis succedo bonis: crux aurea salve!
 In tua crux hæres brachia scriptus eo.
 Te super occubuit diffusis vita lacertis;
 Te super inserto corde quietus agam.

§. II.

§. II.

Affectus secundus Amoris erga Crucem
fixum, sui que totius oblationis.

A Urea crux passi, crux lectule dure, Tonantem
Nobile sopiti funus amoris habes. (da
Et genitus lachrymas moriens dat sanguinis unguentum
Et niveo, & roseo perpluit imbri sinus.
Exoptata mihi toties, & amabilis ornus!
In tua crux hæres brachia scriptus eo.
Pignus habes vitæ, quis rupes crederet inter
Delicias vitæ posse latere meæ?
Hoc super insomnes clivo, noctesque diesque
Excubias vigili lumina fidus agam.
Hac statione vigil te nostræ gaudia vitæ
Nocte tenebo vigil, luce tenebo vigil.
Nō mea Bethlemios jam quærunt vota penatibus
Natus ubi rigido stramine fleuit amor.
Fascia non ultrā constringit parva lacertos,
Nec referat gelidos vile mapale lares.
Dum tener in vestra vagiret Pusio bruma
Quam mihi Bethlemiae chara caverna spectabat
Jam pretiosa suis rapuit me Golgotha saxis,
Et rapuere animum tristibus antra jugis.

Tesque

Tesqua cadavereis albentia saxa sepulchris!
 Num vestro poterat limine vita mori?
 Aspera saxa quidē, sed amica cacumina mortis,
 Saxa semiramia chloride grata magis.
 Digna coli lachrymis, redimiri digna rosetis
 O juga milleno fidere digna coli.
 Golgotha te video, pretiosi scena doloris!
 Golgothei quantum profuit ora jugi.
 Nulla quidē vestras diffunditur umbra per oras,
 Nec Dryas ambrosiā digerit ossa manu.
 Quā facies inamæna jugi, quod squalida vestras
 Obsidet ô tumuli! mortis imago lares!
 Nulla sepulchrales pomona perambulat ædes,
 Et procul hinc celeris mellea penna Noti.
 Attamen his legitur mea vita recondita saxis,
 Leniter & niveâ rupe quiescit amor.
 Quā facies speciosa jugi, quod vita coronat,
 Quanta cadavereus gaudia clivus alit!
 Justitiæ Titan vestris procumbit in antris,
 Culmina passuri culmina grata Dei.
 Non ego vos posthac libitinæ dixero clivum;
 Albet ubi niveis ossæ pompa thoris,
 Non ego vos dicam funesta cubilia mortis,
 Tristis ubi extremâ Parca recumbat humo.
 Non ego vos dicam lachrymosa theatra dolorū,
 Quā tegit exanimes squalida tumba sinus:
 Non

Non ego funereas vos posthac dixero rupes,
 Quà rigeant mæstis funera sparsa vijs.
 Vos ego Lucinæ credam cunabula, vitam,
 Sit moritura licèt, culmina vestra dabunt.
 Vos ego depingam rediviva rosaria solis
 Occiduis vestro Sol redit ore jugi.
 Vos ego describam speciosa palatia vitæ,
 Illo, quo moritur, vita renata jugo est.
 Vos ego grande canam devictâ morte theatrum
 Quod roseis teneat gressibus actor amor.
 Quæsitum toties, & amabile culmen amanti
 O desiderijs scena parata meis!
 Accedo propius gratissima limina vitæ,
 Ecce manum, amplexu brachia junge meo
 Golgothei Dryades me pallida Golgotha
 Rupe sub hac posthac incola tutus agam.
 Et dum me stringit redivivum, vita lacertis
 E cruce, jungo meum cor, crucis hospes et

§. III.

AFFECTUS TERTIUS.

Genius Augustini Christi doloribus pe-
tit præ Ainore commori.

Golgotha! præruptis asperrima Golgotha sa-
xis,

Tot mihi sunt planctus, quot tibi tesqua jacent!
Currite perq; sinus, per & ora, genasq; querelæ,
Volvere præcipiti lacryma missa vado.

Te video, quis crudeli te murice pinxit?
Qui prius antebas, candide Christe, nives.

Quis rubor in vultu niveum tibi læsit honorem!
Quis tulit è tenero tempore lactis opes?

Golgotha, Golgotha, materies nova lamentorū,
Prò! quanto laceras nobile vepre caput?

Credideram nostram tibi Pignus nobile vitam;
Verùm nostra tuis vita perempta jugis.

Quis juga sic Stygio vos barbarus ore tyrannus
Impiat, & vestros inquinat hoste lares?

O juga! prærupto quæ tangitis astra theatro,
Credebam in vestro est vertice tuta quies.

Cynthia amat montes, & amant hominesq; Diq;
Montes res Superis deliciofa fuit.

G

Dis

Dis nihil in montes Circaëque pabula possunt
 Et nihil Aleto Tisiphoneque potest.
 Phœbus amat Pindū, sua Mænala Cynthia ste-
 Præfert, Idæum Cypria culmen amat,
 Trinacris Ætna placet Cereri volucerq; Chim-
 Bellerophon, Clarium laudat Apollo nem-
 Ter tria Parnassi sua culmina Numina calcant
 Vatis illa suis culmina grata lares.
 Jupiter aërium requiem sibi figit Olympum,
 Cùm triplici pavidas terruit igne domos.
 Nescio, quæ Charites, quæ gaudia montibus in-
 Montibus Hyblææ mellificatis apes.
 Dives ab Eoi dum surgit Memnonis auro,
 Primus Olympe tuum Sol notat igne jugu-
 Purior, & nullis temeratus nubibus, aër,
 Quæ montis superat culmina, flare solet.
 Deliciosa Dijs, & res gratissima mons est,
 Numina amant mōtes, culmina mundꝰ am-
 At mihi, qui reliquis lætæ dedit otia pacis,
 Mons solet extremo corda ferire rubo.
 Nulla quies montes inter, collesque dolori,
 Quæ magê præruptus, mons magis aptus et
 Monte super Galatea suum dolet Acida cæsu
 Monte super grandi vulnus Adonis habes.
 Argus in Æmonios agitaverat Isida colles;
 Et tua nata, Ceres, culmine rapta fuit.

Mōt

Monte super gelidos posuit Tyrinthius artus,
 Monte super validus pertulit astra Gigas.
 O mons feralis ! mons scena novissima planctus!
 Nulla fides monti, gaudia nulla jugis.
 Tu mihi lethali vitam velamine condis,
 Et mille exacuis per mea fata rubos.
 Te super exanimes profuso sanguine vultus,
 Pandit & arentes morte jubente genas.
 Pandit purpurea, at jã jã propè mortua planctu
 Labra Deus, nostræ labra parata siti.
 Ille quidem tenero restagnat fonte cruoris,
 Perque genas mittit flumina, perque sinus.
 Multa tulit Solyma, quã Lydo pegmata surgunt,
 Inter & hortorum gaudia, multa tulit.
 Nec renovò veteres tristissima vulnera clades,
 Vulnera magna dolor, dum renovatur, habet.
 Attamè, heu meminì quã tollis Golgotha rupes,
 Vita mea extremis cladibus occubuit.
 Occubuit mea vita ! diem quid Cynthia ducis ?
 Et vertis roseas picta per astra rotas ?
 Dum mea vita cadit, tumulum signate cadenti,
 Meque unà, precor hoc, contumulate juga.
 Quid tumulū in clamo ? tumulū crux alma para-
 Antea crux vitæ lectule grate meæ ! (bit :
 Te super occubuit distentus corpore Christus,
 Te super immoriar, corda dolore ruant.

§. IV.

AFFECTUS QUARTUS.

Genius Augustini inter Dolores Crucifixi Jesu repræsentat sibi, & contemplatur Dolores stantis sub Cruce Beatissimæ DEI Genitricis Mariæ.

Affectus Matris Dolorosæ sub Cruce ad Filium.

Nate cruentato sublimis ab arbore vultu
 Suspice Maternos, quæis natat unda, sine
 Suspice, quàm rigidâ damnarunt sorte dolor
 Heu! immane dolor pectore vulnus alit.
Qualiter æquoreis pinus lassata procellis
 Sorbetur, tremulam jacta dat unda necent.
 Pelicam quamvis puppis vectura Magistrum
 Dū ruit in scopulos, membra dat hausta ma
 Nulla fides pelago, quo lusit in æquore, eode
 Mergitur, Æolidum dum furit ira, ratis.
 Sic mea ferali quatiuntur corda tumultu,
 Et trahor immani læsa dolore fibris.
 Heu mihi! quas furias? quos fert dolor anxi? igne
 Quas parat insidias? quæ parat arma dolor

Corda trahit, quæ Golgotheæ stant marmora
rupis,

Vepre coronatum culmen in astra ferunt.

Nescio, quis tacito mihi porrigit impete dextras,

Et rapit in vestri Golgotha tesqua jugi.

His ego sub saxis mea plangam vulnera, planctū,

Si tristi resonent murmure, saxa dabunt.

Et sine voce dabit mihi planctum flebilis Echo,

Elinguis medio dum solet ore loqui:

Has quoties rupes lugubri videro vultu,

Quas meus affuso Filius imbre rigat:

Quo vos ô rupes dignabor nomine? montem

Non ego vos posthac dixero, nolo jugum:

Aspera res mons est, & vastis horrida saxis.

Monte latent cædes, funera monte latent.

Sive vocem nostri suprema Palatia Nati:

In quibus ille suo sanguine pictor erat.

Sive tuas posthac adamantes dixero rupes,

Aut magè, si placeat, saxa pyropus erunt:

Sive vocem vernis depictum floribus hortum,

Flos campi in vestro Golgotha colle stetit.

Sive vocem posthac amplū tua saxa theatrum,

Non tamen hîc alius, quàm dolor, actor erit:

Ille meas clades, & aget sine fine querelas,

Et referet luctûs fata suprema mei:

G 3

Huic

Huic ego ferales committam pectoris æstus,
 Et dabo funesto publica verba sono.
 Lingua mihi calamus, color est, qui perpete m
 Et niveos pingit lacryma fonte sinus.
 Charta mihi mundus, qua scribã nostra dolor
 Vulnera, & exsangues in nova fata choros,
 Tristia dictabo lugubri carmina voto,
 Et dolor alterno conferet illa sono.
 Quis matrem vetuit lachrymari vulnera Nati
 Quæ deflere negat, non fuit illa parens.
 Cor patet in luctus, tragico dum robore fixi
 Aspicio Nati fata suprema mei.
 Nate cadis, totusne cadis? Matrine superstes
 Legatur vitæ portio nulla tuæ?
 Quis potior Genitrice tibi succederet hæres?
 Sat, tua vita mihi si data, dives ero.
 Annuis ad votum, quando cum vertice vitam
 Inclinans fundis Matris in ora tuæ.
 Sed quid erit Matri? sine te nec vivere possunt
 Si dederis vitam, te simul adde mihi.
 Aut tecum vivam, vel te sine vivere nolo,
 Et tua vita mea, & mors tua mors mea fit
 Quis me funestâ configat in arbore Nato,
 Et figat tragicæ viscera nostra cruci?
 Vos ego vos clavos in nostræ funera cladis
 Invoco, maternas perterebrate manus;

Perterebrate sinus, terebrate manusq; , pedesq;
 O tota à vestra cuspide fixa forem! (fers?
 Tendo manus, & pando sinus, quid vulnera dif-
 Parva licet fuerit, fit mora longa mihi.
 Nec timeo vestros gratissima dona dolores,
 Vulneribus magnis corda parata gero.
 Figite, & extremum pretiosâ morte cruorem,
 Quâ libet, ex imis extenuate fibris.
 Flumina diffundam: nã sic amor exprimit undas,
 Quæ fluet, & simul hæc unda doloris erit. (pha
 Tot mihi erunt fontes, quot erunt vulnera: lym-
 Non erit unda mihi, sed cruor unda mea est.
 Vulnera nō ego vos compellem vulnera, plagas
 Non ego vos dicam, quas, dolor ipse, facis.
 Vulnera quot facies, tibi tot facis ipse fenestras,
 Quæis, dolor, ex imo plangere corde queas.
 Nam quid in arcano latitaret pectore luctus?
 Ille fugit latebras, ille theatra petit.
 Publica res dolor est, socios habuisse dolorum,
 Quisque cupit, cuius corda dolore gemunt.
 Vel magè si placeat posthac non vulnera dicam
 Vulnera, sed totidem feceris ora dolor:
 Nec dolor elinguis posthac, erit optimus ille
 Eloquij præses, verba diserta dabit.
 Et fluet eloquium; dum plurima flumine vena,
 Per corpus roseum sanguinis urget iter!

Et dolor orator mihi sit crux exedra Nate,
 His ego de rostris vulnera nostra gemam.
 Pro gestu lacrymas, pro motu murmura terra
 Sin hominum nequeat corda movere dolor
 Auditor mihi Phœbus erit, tellusque, polusque
 Et quæ nocturnis Cynthia surgit equis.
 Audiet attonito stellarum regia vultu,
 Meque perorantem de Cruce terra colet.
 O dolor ex imis mensura novissima luctus,
 Suffice verba dolor, te sine nolo loqui.
 Quid mea disfertis crudeles gaudia clavi?
 Quò minus hoc ligno nobile figar onus.
 Ah quoties, clavi, clamavi, figite Matrem.
 Figite Maternos in cruce, tendo, sinus.
 Crux mihi lectus erit, thaluminum Crux gratap
 rabit;
 Sauciùs in plumis non cubo Cygne tuis.
 Pulvinar mihi sit sertum, quod sentibus horret
 Ut velut armato perforet hoste caput.
 Non opus, ut tepidis illudat Morpheus umbris
 Nolo, tibi tepidum Phante papaver habe.
 Somnia finget amor, dolor ipse ministrat aman
 Somnia, dum varias fertque; refertque vice
 Annue Nate preci, Maternis annue votis;
 Restat enim voti Crux tua scena mei.

Bethlemio quondam cunas tibi stramine stravi;
 Tu Matrigratum de Cruce cede thorum.

§. V.

Hos inter Affectus Genius Augustini
 delictorum juventutis suæ memor, asylum &
 refugium apud eandem Divam sub Cruce
 Misericordiæ Matrem quarit.

O Mea quàm varijs rapitur fortuna procellis!
 O mea quàm dubio marmore vita natat!
 Ceu ratis insanis trahor hinc, trahor inde pro-
 Ut pila ludentis pulsa, repulsa manu. (cellis:
 Non sic dum prædam Phryxæi velleris egit
 Jason, fulmineis frenduit unda minis.
 Cum pelago surrexit hyems, & aquosus Orion,
 Hyppotadæque cohors incubuere salo.
 En polꝰ omnis abit, tumulant Hyperiona nubes,
 Et sepelit tenebris nox violenta diem.
 Nusquam Phœbeæ collucent lampadis ignes,
 Condit & ipsa suas invida luna faces:
 Urgeor æternâ circum caligine septus,
 Quique micant ignes, fulminis igne micant:
 Fulminis igne micant ruptis è nubibus ignes,
 Et rotat iratus murmura rauca polus.

G 5

Nec

Nec satis in nostrā conjurant æquora mortem
 Æquora fulmineis æmula facta minis.
 Faucibus immanes allatrant undique Syrtes,
 Inde fremit Nereûs, Æolus inde fremit. (d
 Hinc latrat fera Scylla, vorax furit inde Chary
 Tethyos & rabies, Nereidumque, furor.
 Elevor alterno pavidus super æthera fluctu,
 Heu mihi! quæis agitur, cum furit unda, jug
 Alterno rapior, styge demergendus, hiatu;
 Heu mihi! quas aperit, dum cadit unda, spec
 Mille dies sine sole traho, sine sidere, & omnis
 Spiculat hora necem, denegat hora necem
 Scilicet hoc merui: nec quæ damnavit Olympu
 Crimina defendo, crimina plango mea.
 Si, quoties merui, Numen sua tela vibrâsset;
 Pridem essem Stygijs contumulatus aquis.
 Non ego vel socium, vel testem criminis ullu
 Arguo; sum socius, testis & ipse mei.
 Si Labyrinthæis errantem ambagibus undæ
 Ad tumidas cautes vela tulere ratem;
 Me rectore ratem allisit cautibus Auster,
 Me rectore vagæ diffiliere rates.
 O Utinam, saltem post tot discrimina rerum,
 Naufraga me tutâ prora reponat humo!
 Aut mihi post tæbras, Phariæ post nubila noctis
 Chara dieiferis ignibus astra micent!

Non ego vel geminos cœlestia sidera fratres,
 Vel peto Tyndareas in mea vota faces.
 Non ego septenos rutilantes Arcadas igne,
 Ut mea nocturno sidere vela regant.
 Vel regat afflictas Helice fulgore carinas,
 Carbasa quæ dubijs explicuere Notis.
 Sola Maria mihi da fausto sidere lucem,
 Et nox deterfa hoc sidere furva cadet.
 Mitia crispato colludent marmora fluctu,
 Et placidum clemens exeret ira fretum.
 Lata serenatis spirabit nubibus aura,
 Blanda virescentis Chloridos aura soror.
 Quæq; ratis pelagus non arte, sed impete sulcat,
 Quæ rapit ira sali, quæ rapit ira noti.
 Tuta leget tutos sine velo, & remige portus.
 Vecta tuæ rutilo sidere Virgo facis.
 Exere Virgo, tuas lucentes exere flammæ,
 Me solo nutu respice, tutus ero.
 Pœna quidem iusta est, nec me meruisse negabo;
 Summa tamen pœna est, displicuisse tibi.
 Sed solet ira tamen placabilis esse Deorum,
 Et de nube solet clarior ire dies.
 Vidi ego currentes pinus famulantibus Austris,
 Quas fera turbato merferat unda salo.
 Vidi ego pandentem ramos per inania quercû,
 Quæ tandem sævo fulmine strata fuit.

Crimina

Crimina si mea respicio, mitissima Mater,
 In te certa venit spes mihi, tutus ero.
 Ac velut horrendū miscentibus æquora ventis
 Non eadem est rabies, continuusque furor
 Sed modò turbatis equitant per Nerea pennis
 Ima evulsiros marmora sede putes;
 Et modò subsidunt, languescentesq; feruntur
 Vimque putes illos evomuisse suam:
 Pectore sic nostro fugiunt, redeuntq; timores
 Et modò magna subit spes, modò tota cadit
 Parce igitur Mater, nec Nominis inmemor huius
 Nati placandi spem mihi tolle tui-
 Parce precor, Genitiq; faces, & spicula conde,
 Nevé petant animam, quò miser inde ruat

§. VI.

AFFECTUS SEXTUS.

Genius Augustini sub symbolo Parnasi,
 si, & Musarum valedicit omnibus vitæ huius
 voluptatibus, seque totum Crucifixi amoris
 devovet, cui morienti Epicedium
 accinit.

CYrrha vale, geminiq; vale mons ardue collis
 Quem toties nostri pulsavi pectinis auro;

Non me Pierij delectant culminis umbræ,
 Aonijque chori: dulcissima Numina, Musæ,
 Cedite, Castalij non posthac murmuris undis,
 Non Aganippæo (gratissima flumina vatum)
 Fonte levabo sitim; melior mihi culmine surgit
 Pindus; in æthereos porrecto vertice tractus
 Altior; O tanti mons Golgotha scena doloris!
 Non ego te posthac, non dixero GolgothaCyr-
 rham,

Dixero te posthac Parnassum, dixero posthac;
 Quo meus infami letho confectus Apollo
 Occubuit, quem torva Stygis quondã edita partu
 Impietas, tumidusq; furor mersere cruento
 Funere, & extremam rapuerunt corpore vitam.
 Hunc ego lugubri mulcebo carmine montem,
 Defunctumq; canam meliori carmine Phœbũ,
 Quàm vestras cecini lauros, ceciniq; labores
 Pierides. Tibi plectra sonent, tibi fila tetendi
 Diversis variata modis, tibi Barbiton orno
 Christe super rigido distentus brachia ligno:
 Tu mihi Phœbus eris, mihi eris tu carminis au-
 thor.

Ergo Palæstinus, quo primos ducit in ortus
 Orbis in immanes potuit consurgere fastus,
 Et Phlegetontis revocare paludibus iras.

Quas neque, fulmineas cum projicit æthere
 mortes
 Jupi.

Jupiter, & tumidas concussit Numine rupes
 Novit: An Ajacis revocati Dite furores?
 Et Stygijs Solymas furijs confudit Orestes?
 Terror ubique sonat vario temerarius ausu,
 Cæca dat arma furor: quis vestras Marte Phala

ges
 Armavit, voluitque truces Alcmaëonis iras,
 Tænario exundante lacu, quis quæritur hostis
 An vestras iterum tures evertere tentat,
 Atrox Antiochus! video, fert tela fatelles;
 Sanguineâ temulenta siti; suus ære rigescit
 Umbo, Palæstinis tumidus Gradivus in armis
 Hesperijs dum Phœbus aquis sua lumina cond
 Pernici properat gressu; concita juvenus
 Mille furit galeis, armat sua brachia ferro
 Hostiles meditata neces absque ordine favit.
 Gethsemani gratis quâ vernat floribus hortus
 Accelerat, densis succedunt castra manipulis:
 Arma micant, dubiæque inter confinia noct
 Incumbit facibus pubes: præit ipse cohortem
 Improbus ante alios funesto crimine Judas;
 Tænarium ducens agmen, præmissus ab Oro
 Parcite, non hostis, nō est, quem stringitis, host
 Mitior ille agno, mansueto lumine frontem,
 Et Charitum candore genas, sine crimine mort
 Innocuæque jubar vitæ, cui pectora virtus

Imbu

Imbuit, & teneri lactavit flore pudoris.
 Prima verecundæ cui vernant tempora vitæ.
 Scilicet infano dâni turgent pectora fluctu,
 Quo furor implevit stygius, sine laude fatiscit
 Virtus, innocui nullo stant pectore fascis,
 Quos furor, & cæco noctis quondam edita partu
 Impietas fontes credit, sic jura, fidemque
 Ablegat, nocuusque fuit, quicumque furori
 Esse nocens potuit, licet insons ille videri.
 Talis Idumæos furijs populata penates
 Sanguineis Styge nata flagris palmare Megæra
 Impiat igne scelus, lucefcunt corda veneno,
 Et vultu riget Impietas. Auditis? opacæ
 Imperium noctis per verna silentia florum
 Tænarium meditatur iter teterrima pubes,
 Dextra faces, & dextra scelus fert, dextra paratur
 Innocuum mēfura caput, sonat æthere clangor;
 Et refugus sua lora dies, sua cornua Phœbe
 Reflexis avertit equis, elementa laborant.
 Terra suos tumulos avulsis saxa cavernis
 Dedignata nefas, non uno murmure rupit.
 Sol caput ocelluit, ne tanti criminis ausus
 Libaret vultu. Nudatus ab arbore Christus
 Tempora mille rubis, terebratis vertice venis
 Lividus, effofusq; latus, plantasque, manusque,
 Et totus vulnus, quâ nutrit Golgotha mortem
 Prona

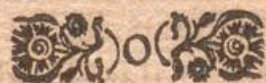
Prona laboranti propinans oscula terræ
 Emoritur, plagisque satur de pectoris imo
 Et niveum, Tyriumq; uno trahit impete flume
 Aspicias hæc Genitor, qui nutibus æthera torquet
 Aspicias, & pateris? Non dum concussa tritici
 Sidera mugitu volvunt incendia flammis,
 Tanarias ultura faces? non sulphure nimbus
 Vorticibus mundum piceis rapturus in ignes?
 Tartareas resera non uno fonte paludes,
 Cocytique picem, Lethææ flumina ripæ
 E Stygijs emitte plagis: ruat omnibus actus
 Supplicium Phlegeton non unâ morte daturus
 Non secus, ac quinas æquatisturribus urbes,
 Alta Gomorrhæo steterant quâ culmina fastu
 Pentapolisque suos icetabat in æthera muros,
 Fronte minax, scelerumq; ultrix immanibus
 Excidio tua dextra dedit! pluit ignibus aër;
 Ardentisque Polus spirabat flumina flammæ;
 Omnia fusurus congestis viribus ignis,
 Et cineri immiscens insani pegmata fastus;
 Aut tua si potuit, diffracto cardine nimbos,
 Ira per effusos ruptâ compage procellas
 Mittere, & undantes immani gurgite fluctus,
 Quâ patet æthra, suis despumavisse latebris
 Vindice quâ Nereô tumulares imbribus orbem
 Neptunamq; salo, furibundaque Doridos armis

In nostras armata neces, quid dextera pœnas
 Differat, & triplici cur non immurmurat igne
 Regia cœlorum, variâ per compita flammâ
 Per liquidum factura vias, ultura cadentis
 Fata Dei, Solymasque suo raptura furore,
 Centenâque gravis per nubila morte feratur?
 Audio commissos divulso margine montes
 Ejaculata jugis, immani pondera nisu
 Incertis saluisse vijs, Natura revulsas
 Ex imâ radice petras armavit in iras;
 Infandum stratura caput; si terra probrosam
 Dedignata necem saxis ultura tyrannos
 Culmina culminibus collesq; cacumine rumpit;
 Quid tua dextera faces? quid vindice dextera pœ-
 cessat in infames Solymæi criminis ausus, (nâ
 Exeruisse neces? Pendet super arbore natus:
 Et placido Genitor vultu suprema cadentis
 Funera dissimulat Nati? liventia circum
 Membra per exsanguies profuso sanguine venas
 Corpora funus habet: Quantum diversus ab illo
 Qui Thaboræa super radiatus culmine Phæbo
 Æmula sidereis radiatus tempora flammis
 Cum candore suo niveos antebat honores,
 Majestas trabeata genas, stellata pyropis
 Sidera nocturnæ famulantia sidera Divæ
 Insedère labris. Omnes pulcherrimus inter

H

Et

Et candore nives, roseumque decore rubore
 Antèibas splendore pari, cessisset Adonis,
 Cessissentque comæ, & dilectus Apolline vultu
 Endymeonque suæ pretiosus amore Dianæ
 Candida pullato texisset tempora peplo:
 Talis eras, sed fatali quis membra colore,
 Pallentesque genas, & pallida marmora frontis
 Et niveum cervicis ebur, quis sidera vultûs
 Obduxit, vetuitque tuis discurrere malis. (certè
 Formosam Charitum Triadem? quis Xeuxis
 Funere sidereæ deterfit fulgura frontis,
 Diripuitque nives collo, quis Ditis ab imis
 Æthereos rapuit crines? Heu sævus in iras
 Quis spinis tam molle caput, quis sentibus imis
 Verticis exanimat latebras non Persea Dictys
 Tam tragicâ comabat acû, sine lege jacentem
 Cæsariem; nitidos imitantem Hyperionis ignis
 Mille plicant tribuli, congestaque vulnera sentibus
 Ingeminant, textisque patet magna area plagis
 Talis obis: num totus obis? super arbore nobis
 Reliquias vitæ legans, supremaque amoris
 Spicula supremo moriens jacularis ab ore.

§. VI

§. VII.

AFFECTUS ULTIMUS.

Genius Augustini in grati animi; & amoris testimonium in Cruce mortuo, & sepulto Jesu Epitaphium condit.

ANtra sepulchrali quæ surgitis antra cavernâ
 Vos mihi delictum condite rupe meum.
 Non moror, albenti quâ turges Golgotha clivo,
 Proh quantum nostri pignus amoris habes!
 Pignus habes vitæ, quis montes quæreret inter
 Delicias vitæ posse latere suæ.
 Attamē hîc mea vita sita est; quid spiritus ultrò
 Membra animare potes, mēbra fovere potes?
 Vita jacet, rigidoquæ jacet tumulata sub antro,
 Heu mihi! quos motus squallida saxa datis?
 Qualis ubi Hesperium lassato vertice pontum
 Sol subit, emerito dum dedit igne diem:
 Cum subitò atrato nox funestissima velo
 Nigra per obscurum differt ora polum.
 Et timor, atque dolor nocturnæ pignora Divæ,
 Ferales quatiant per nigra regna metus:
 Sic mea funestæ proscribunt gaudia curæ,
 Nec finit immodicus plaudere corda dolor.

H 2

Ille

Ille meus Phaëthon nostræ lux unica vitæ;
 His jacet in saxis, hoc jacet ore jugi.
 Non ego Sidonijs ultrò cum floribus hortos
 Inquiram; vitæ vota cupita mea;
 Non ego te Bethlè, quæ te prope nubibus infer
 Inquiram, stabulo non jacet ille tuo.
 Hoc super insomnes clivo noctesque, diesque
 Ducam, ac hìc vitæ lumina semper agam.
 Hinc procul immitti torvos cervice leones,
 Et procul Hyrcanas hinc removebo feras.
 Addet amor vires, non pilis æmula pila
 Hac neque gradivus me statione trahet.
 Fortior inflictiis immani cladibus hosti;
 Pulchraque succumbens victima mortis erit
 Aut mihi formosam redimam per vulnera vitæ
 Aut inimica procul classica victor agam.
 Scû me mors perimat, scû sit victoria laudi,
 Utrâque pars nostri testis amoris erit.
 Quanquã quid nisi mors languenti proffit amor
 Credite non distat mors ab amore procul.
 Dum mea sub rigidis tumultatur vita cavernis
 Hic mea mors requies sæpè vocata venit.
 Vita tenebrosis malè condita vita latebris,
 Nitere, & exanimem me propè junge tibi.
 O tumule! ô rigidis asperrima culmina saxis!
 O rupes vitæ lectule grate meæ!

Maxima vis lachrymis, emollit lacryma petras,
 Petrus erit testis, Magdala testis erit.
 Hæc lacrymis vitam, lacrymis tulit ille salutem,
 Lacryma placat, ubi nil potuere preces.
 Diffundam lacrymis repetitis fletibus ora,
 Fonte rigabo genas, fonte rigabo sinus.
 Nec deerit nostro præfixus margo dolori;
 Nō nisi in hunc tumulū lacryma missa cadet.
 Et cadet, & repetet, donec mollescere saxum,
 Et rupes querulo pandere membra velit.
 Pandere, pandere recluso mihi cardine rupes;
 Atque mihi vitam reddite saxa meam.
 Surda nimis cautes, nimis aspera saxa querelis:
 Eheu ad nostras culmina surda preces!
 Vos quoties tumuli pulsavi pectoris æstu:
 Vos quoties noster sollicitavit amor?
 Nec prece, nec lacrymis vultis mollescere saxa,
 Surdus & in lacrymis mons precibusq; riget.
 Hoc ergo tumulo liceat mea condere membra
 Atque simul vitæ contumulare meæ,
 Et quia non licuit vivo mihi tollere vitam,
 Nos eadem mæsti funeris urna teget:
 Vivus Golgothææ venerabor culmina rupis;
 Ne posthac vitam tollere fata queant.

❧) (o) ❧

H 3

A.